

Datum Romae in Monte Quirinali, sub annulo Piscatoris, die v iunii MDXC, anno sexto.

Dat. die 5 iunii 1590, pontif. anno vi.

CLXXV.

Confirmatio facultatis vicecamerario concessae super cognitione causarum appellationum damnorum datorum super summam decem scutorum in toto Statu Ecclesiastico interponendarum 1.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Romanus Pontifex in suprema iustitiae Sede a Domino constitutus, pro iniuncto sibi apostolicae servitutis officio, disponere et ordinare, et quae iam disposita et ordinata reperiuntur, declaratione et ampliatione indigere noscuntur, pro personarum commoditate et minori dispendio, declarare et ampliare consuevit, prout, rerum et temporum qualitate pensata, conspicit in Domino salubriter expedire.

Sixtus vicecamerario facultatem cognoscendi causas appellationum damnorum datorum totius Status Ecclesiastici ultra summam x ducentorum dedit.

§ 1. Nuper siquidem per alias nostras litteras erectionis officii vicecamerariatus, et concessionis de illo dilecto filio Alphonso Guévara clerico Neapolitano I. U. D. et in utraque signatura nostra referendario, sub datum kalendis augusti, pontificatus nostri anno quinto, inter cetera eidem Alphonso, et suis in dicto officio successoribus facultatem concessimus omnes et singulas causas appellationum et recursuum damnorum datorum totius Status nostri Ecclesiastici supra summam decem scutorum cognoscendi et decidendi.

Explicat quem mentem habuerit in huiusmodi concessione.

§ 2. Et quia mentis et intentionis nostrae fuit quod confirmatio iudicium causarum eorundem damnorum datorum, in quolibet loco dicti Status, tam inter dam-

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

num inferentes et patientes, quam appellatores et damnorum illatores, aliasque quascumque personas non solum super eisdem damnis datis et illorum refectioe et satisfactione, verum etiam quacumque alia causa et re ab eisdem dependente ortarum, et quae pro tempore poterunt exoriri, per appellatores eorundem damnorum datorum eligendorum et nominandorum, quodque deputatio similitium iudicium in secundis instantiis et appellationum in causis infra summam scutorum decem pro tempore vertentibus, quas pro minori partium dispendio in partibus per iudices ab eodem Alphonso vicecamerario et successoribus suis pro tempore deputato et deputandis finire et terminari volumus, ad ipsum Alphonsum et eius in dicto officio successores dumtaxat spectent et pertineant; ipsique Alphonso et successoribus praedictis ius cognoscendi causas appellationum supra dictam summam decem scutorum, quae inter praedictos appellatores et universitates Status nostri Ecclesiastici et quascumque alias particulares personas vel alios quoscumque, etiam ius a Camera habentes seu habere praetendentes, de et super dictis damnis datis seu illorum occasione quomodolibet vertentibus, et quod pro tempore vertere contigerit, reservatum remaneat; et insuper quod cognitio omnium causarum contraventionum, bannimentorum seu quarumcumque litterarum a quibusvis etiam Romanae Curiae iudicibus, et a Camera ipsa seu quocumque alio iudice, ordinario vel delegato, super dictis damnis datis, vel eorum dependentibus et emergentibus quomodolibet emanatarum, quae tam civiliter quam criminaliter quomodocumque et qualitercumque motae reperiuntur, et quae pro tempore moveri contigeret, ad eundem Alphonsum et successores praedictos spectet et pertineat.

Causas ipsas infra summam x ducentorum private ad vicecamerarium, appellationes autem causarum ultra dictam summam auctoritate ordinaria ad ipsum spectare declarat.

§ 3. Idcirco mentem et intentionem nostram huiusmodi expresse declarare, et omnibus ad quos pertinet et spectat, pertinereque et spectare poterit, notam facere volentes, dictarumque litterarum erectionis et concessionis dicti officii et aliorum praemissorum tenores, praesentibus pro expressis habentes, ipsumque Alphonsum a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censentes, motu proprio, non ad ipsius Alphonso seu alterius pro eo super hoc nobis oblatae petitionis instantiam, sed ex certa scientia et deliberatione nostris, ac de apostolicae potestatis plenitudine, harum serie, volumus, decernimus et mandamus ac expresse declaramus quascumque confirmationes in prima, et deputationes eorundem iudicium in secunda instantiis in eisdem causis in quibusvis locis et partibus dicti Status eligendorum et deputandorum, necnon causarum appellationum et recursuum infra summam scutorum decem committendarum, et contraventionum, bannimentorum et litterarum praedictarum a quibusvis, ut praefertur, emanatarum, ac illarum non partitionis, tam civiliter, quam criminaliter quomodocumque et qualitercumque motarum seu movendarum, ad ipsum Alphonsum et successores praedictos dumtaxat private ad quoscumque alios, quavis auctoritate, dignitate et praeminentia suffultos, spectare et pertinere, neminique alteri licere in eis quovis praetextu aut quavis occasione vel causa se ingerere aut intromittere; illique facultatem concedimus omnes et singulas causas dictam summam decem scutorum excedentes, aliasque praedictas causas e-

tiam inter appellatores et universitates ac alios a Camera ius habentes, vertentes et quae pro tempore vertere contigerit, ac contraventionum et non partitionis praedictarum coram quocumque aut quibuscumque iudice seu iudicibus, ordinariis seu delegatis, etiam vigore specialis rescripti in signatura nostra iustitiae aut alibi, praeterquam in nostra signatura gratiae manu nostra propria in futurum tantummodo signandi, nunc et pro tempore introductas et introducendas auctoritate sua ordinaria, vigore praesentium, ab illis reassumendi, et eisdem iudicibus ac partibus toties quoties opus fuerit, etiam sub poenis pecuniariis et censuris ecclesiasticis inhibendi, et censendi; et poenas huiusmodi non parentes et inobedientes incidisse et incurrisse, servata forma concilii Tridentini, declarandi, aggravandi, reaggravandi, ac brachium saeculare invocandi, et mandatum executivum decernendi et relaxandi, ac exequi faciendi, necnon quemcumque notarium adscribendi in eisdem causis Alphonso et successoribus praedictis gratum arbitrio suo deputandi.

Hanc vero concessionem fore perpetuam.

§ 4. Decernentes praeterea ac volentes ac mandantes iurisdictionem et facultatem per praesentes eisdem Alphonso et successoribus, ut praefertur, concessam perpetuis futuris temporibus durare, et Alphonsum ac successores praedictos illas exercere posse et debere, tam durante moderno et aliis quibuscumque, si quos postea fieri contigerit, appaltibus et concessionibus damnorum datorum huiusmodi, quam illis finitis et cessantibus; necnon etiam si ipsa officia seu emolumenta damnorum datorum seu eorum aliqua communitatibus et universitatibus civitatum, terrarum et locorum dicti Status, per nos et successores nostros, aut Sedem et Camera Apostolicam, seu quoscumque legatos, vicelegatos et governa-

tores, aut alios quacumque facultate ad id suffultos concederentur seu restituerentur, aut in quemvis alium statum et formam maturentur et redigerentur.

Nec in dubium revocari posse.

§ 5. Praesentes quoque de subreptionis vel obreptionis vitio, seu intentionis nostrae aut quopiam alio defectu notari, impugnari aut invalidari, seu sub quibusvis similibus vel dissimilibus aut aliarum gratiarum revocationibus, limitationibus, reductionibus aut declarationibus comprehendendi non posse aut debere, sed semper validas et efficaces existere, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, repositas et reintegratas fore et esse; sicque et non alias per quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, etiam Camerae Apostolicae clericos et Sacri Palatii Apostolici auditores ac S.R.E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate, iudicari et diffiniri debere; irritum quoque et inane decernimus quidquid secus a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Obstantium derogatio.

§ 6. Non obstantibus praemissis ac eorumdem officiorum damnorum datorum et cuiuslibet eorum erectionibus, si quae sint, concessionibus, privilegiis, gratiis, immunitatibus, facultatibus et indultis; ac quarumcumque civitatum, terrarum, castrorum et locorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, reformationibus, privilegiis, usibus, stylis et consuetudinibus; necnon felicitis recordationis Pii Papae IV, praedecessoris nostri, de gratiis et concessionibus, etiam minimum Camerae Apostolicae ius aut interesse concernentibus in eadem Camera infra certum inibi expressum terminum insinuandis et registrandis; et quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, sub quibusvis limitationibus, decretis et

indultis, et quibusvis, etiam derogatoriis, et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis. Quibus omnibus, etiamsi de illis illorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio habenda, aut quaevis etiam exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores, ac si praesentibus de verbo ad verbum inserti forent, pro plene et sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae in Monte Quirinali, sub annulo Piscatoris, die xv iulii MDXC, pontificatus nostri anno vi.

Dat. die 15 iulii 1590, pontif. anno vi.

CLXXVI.

Concessio diversorum privilegiorum et gratiarum civitati, civibus et incolis civitatis Lauretanae ¹.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Magnifica Sedis Apostolicae providentia non solum civitates et loca suae ditioni immediate subiecta suis antiquis gaudere permittit privilegiis, sed prout dignum, temporum et locorum pensata qualitate, iudicat, favoribus gratiis et privilegiis amplioribus prosequitur.

§ 1. Cum igitur nos, considerantes oppidum olim Lauretanum nuncupatum, in provincia Piceni situm, nullius dioecesis, Sedi Apostolicae immediate subiectum, in toto orbe celeberrimum, et in eo unam insignem collegiatam ecclesiam sub invocatione B. M. V. Dei Genitricis fundatam existere, in cuius medio illud sacrum cubiculum divinis mysteriis consecratum, in quo eadem Virgo Maria nata

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Proemium

Laureti qualitates commemorat Sixtus, et quas ipse fecerit ad illius decorem promovendum.

fuit, et ibidem ab Angelo salutata, mundi Salvatorem de Spiritu Sancto concepit, ministerio angelorum illuc translata, et ad dictam ecclesiam ob miracula, quae in dies omnipotens Deus, intercessione et meritis eiusdem Beatae Mariae Virginis, in eodem cubiculo operari dignatur, christifideles ex omnibus mundi partibus devotionis causa confluere; ac propterea cupientes oppidum et ecclesiam huiusmodi dignioribus titulis et nominibus decorare, oppidum in civitatem Lauretanam nuncupatam, ecclesiam vero huiusmodi in cathedralem apostolica auctoritate perpetuo erexerimus et instituerimus, ac montem illi imminens deprimi, civitatemque ampliari, arcemque Turrone nuncupatam includi, aliaque pro illius ornameto et civium commoditatibus fieri mandaverimus.

Civitatis civibus et incolis renovat privilegia, quibus S. Domus fruitur, et quibus gaudebant ante erectionem Laureti in civitatem.

§ 2. Ne igitur in reliquis defuisse videamur, motu proprio, non ad alicuius nobis desuper oblatae petitionis instantiam, sed ex mera liberalitate et certissima scientia nostris, eidem civitati Lauretanæ, ac illius civibus et incolis omnibus, omnia et singula privilegia, praerogativas, exemptiones a quibusvis gabellis impositis et in futurum imponendis, militumque receptionibus et hospitibus, ceterasque immunitates, quibus sacra domus Lauretana, et oppidum praedictum, illiusque oppidani, et antequam in civitatem erigeretur, utebantur et fruebantur ac gaudebant, necnon arcem seu Turrone praedictum, cum illius adiacentiis et pertinentiis universis, pro palatio publico construendo, ita quod ipsi cives vigore praesentium, absque cuiusvis iudicis vel potestatis ministerio, illius corporalem, realem et actuale possessionem capere et apprehendere libere et licite valeant, perpetuo concedimus et elargimur.

§ 3. Insuper, ut illorum utilitati et commoditatibus provideamus, nundinas

publicas imposterum die xv novembris, quo die nundinae in civitate Recanatensi quotannis celebrari solitae finire noscuntur, cum omnibus et singulis facultatibus, privilegiis et immunitatibus quibus cives Recanatenses utuntur, potiuntur et gaudent, in eadem civitate Lauretana perpetuis futuris temporibus incipiendas, et per totum mensem decembris annis singulis finiendas sine praeiudicio alicuius, nec exemptionem habeant nisi ad dictam civitatem Lauretanam, auctoritate apostolica, tenore praesentium, instituimus, et fieri praecipimus et mandamus.

Nundinae publicae ibidem pro die xv novembris indicti.

§ 4. Decernentes cives Lauretanos, necnon advenas et mercatores confluentes super praemissis a nemine molestari aut perturbari posse vel debere, sicque ab omnibus censi, et ita per quoscumque iudices, quavis auctoritate fungentes, sublata illis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi facultate et auctoritate, iudicari et diffiniri debere; irritum quoque et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae ad concessionem stabilitatem

§ 5. Quocirca venerabilibus fratribus Maceratensi et Lauretano episcopis, et dilecto filio causarum Curiae Camerae Apostolicae generali auditori per praesentes committimus et mandamus quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum, eisdem civibus Lauretanis in praemissis efficaci defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra praemissis omnibus pacifice frui et gaudere, non permittentes ipsos desuper a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, quomolibet indebite molestari vel perturbari, contradictores quoslibet per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Executores deputati.

Derogat ob-
stantibus.

§ 6. Non obstantibus felicis recordationis Pii Papae IV, praedecessoris nostri, super gratiis quaecumque minimum interesse Camerae Apostolicae concernentibus, in eadem Camera registrandis, ita quod praesentes in eadem Camera praesentari aut registrari facere nullo modo teneantur; ac aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis; dictaeque civitatis Lauretanae, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque indultis et litteris apostolicis quibusvis personis quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus, illorum tenores, ac si ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae in Monte Quirinali, sub annulo Piscatoris, die xxii augusti mdcx, pontificatus nostri anno vi.

Dat. die 22 augusti 1590, pontif. an. vi.

CLXXVII.

Institutio Universitatis studii generalis diversarum scientiarum et bonarum artium in collegio presbyterorum Societatis Iesu, a Carolo Austriae archiduce in oppido Graecensi, Salzburgensis dioecesis fundato, et a Gregorio XIII erecto, cum reddituum assignatione et privilegiorum largitione.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Praemium.

Coelestis Patris providentia ad Summi Apostolatus apicem erecti, tamquam de excelso monte ad ima agri irrigui militantis ecclesiae nostrum dirigentes intuitum, ac considerantes quod per littera-

rum studia ad bene beateque vivendum via praebet, veritas agnoscitur, iustitia colitur, ceteraeque virtutes illustrantur, ac humanae prosperitatis conditio augeatur, fides catholica et cultus divinus protenditur ad ea per quae studia huiusmodi ubilibet, maxime in regionibus ubi maior necessitas urget, propagentur, et humiles personae ad excelsam felicitatis fastigium pervenire cupientes in hoc pro eorum proposito utilius confoveri, ac laborum suorum honores et praemia consequi valeant, praesertim dum principum christianorum vota id exposcunt, libenter intendimus, et in his partes apostolicae providentiae impendimus, prout in Domino conspicimus, salubriter expedire.

§ 1. Sane, exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii nobilis viri Caroli archiducis Austriae, qui etiam Styriae, Carinthiae, et Carniolae dux existit, petitio continebat quod, postquam alias felicis recordationis Gregorius Papa XIII, praedecessor noster, in oppido Graecensi, Salzburgensis dioecesis, dicti Caroli archiducis dominio in temporalibus subiecto, collegium presbyterorum Societatis Iesu propriis sumptibus ipsius Caroli archiducis fundatum et extractum, auctoritate apostolica perpetuo erexit et instituit, ac inter alia eidem collegio, pro illius magistrorum, scholarum et aliorum dictae Societatis religiosorum sustentatione, pensionem annuam duorum milium et ducentorum florenorum Remensium super monasterii seu domus de Milstade nuncupati eiusdem dioecesis, quod seu quae olim Cisterciensis seu alterius Ordinis, postea vero Ordine ipso ac statu et essentia regularibus, necnon conventualitate ac forsan nomine monasterii in eo suppressis et extinctis, militiae seu Ordinis militaris Sancti Georgii, etiam tunc forsan extinctae seu extincti, licet aliquot sacerdotes in militia seu Ordine militari

Carolus archidux Austriae ad eandem catholicam retinendam et augendam, in oppido Graecensi, Salzburgensis dioecesis, collegium presbyterorum Societatis Iesu fundavit, et Gregorius XIII illud erexit et instituit.

huiusmodi adhuc tunc remaneret, et quod seu quae de iure patronatus eiusdem Caroli, ac pro tempore existentis Austriae archiducis et seu praedictae Carinthiae ducis, ex fundatione vel dotatione aut ex privilegio apostolico, cui non est hactenus in aliquo derogatum, esse dignoscitur, ac in quo seu qua a quadraginta annis et ultra, ex quo militia seu Ordo militaris huiusmodi defecit, unus administrator constitui, et per eundem administratorem illud seu illa gubernari, ac per ipsum de eiusdem domus fructibus, redditibus et proventibus disponi consuevit, fructibus, redditibus et proventibus huiusmodi, dicta auctoritate, sub certis modo et forma tunc expressis constituit et assignavit, volens ut, quandocumque et quotiescumque dictus Carolus archidux vel eius successores aliqua alia bona etiam monasterii seu domus huiusmodi, quorum annui redditus, deductis oneribus, ad parem valorem ascenderent, ipsi collegio assignavissent, pensio praefata cassata et nulla censeretur eo ipso, assignatio vero vim applicationis eadem auctoritate factae obtineret, prout in eisdem praedecessoris litteris desuper confectis plenius continetur.

§ 2. Cum autem praedictus Carolus archidux, avitam et a maioribus suis acceptam catholicam religionem sartam tectam et inviolatam in locis sibi subiectis ubi viget conservare, sicubi vero collapsa est, hac potissimum ratione restituere, suosque subiectos quamplurimos ad litterarum studia navandamque bonis artibus operam excitare cupiens, atque utraque in re praedictae Societatis Iesu operam et industriam laboresque ea de causa susceptos valde utiles et fructuosos in dies magis expertus, et ampliores manipuli ex diversarum nationum aut linguarum agris, quarum provincias dictus Carolus archi-

Cherub. totum hoc incisum supplet . . . redditibus et proventibus disponi consuevit, fructibus, redditibus et proventibus huiusmodi dicta auctoritate, etc. (R. T.).

Bull. Rom. Vol. IX

dux possidet, opitulante Deo, colligi possint, Studii generalis Universitatem in dicto collegio potissimum auctoritate praedicta erigi, eiusque curam ac regimen praedictae Societati committi et mandari desideret; cumque ad hunc effectum etiam hortum ipsi collegio contiguum pleno iure ad praedictum Carolum archiducem spectantem, et certam etiam tunc expressam quantitatem salis ex salinis ibidem ad eundem Carolum archiducem pertinentibus per eius ministros eidem collegio quotannis in certis terminis similiter tunc expressis porrigendam; partem etiam tunc designatam Murae fluvii oppidi Graecensis praefati, cum omnibus suis emolumentis, commodis et iuribus, ut piscium copia eis non deesset, eidemque collegio pie ac liberaliter in perpetuum concesserit, et amplioribus etiam immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, privilegiis et gratiis ipsum collegium et Studium generale sic erigendum ornaverit et cumula-verit, ac ad substinenda onera impensasque pro ipsius Studii generalis conservatione et amplitudine collegii praefati redditus annuos augendos esse necessario existimet, ac quantum in eo est sedulo providere intendat: propterea nobis humiliter supplicari fecit quatenus, subditorum suorum saluti et commodo consulentes, in praefato oppido et aedibus dicti collegii, Studii generalis Universitatem, in qua Societatis religiosi huiusmodi theologiam, philosophiam ac ingenuas artes publice profiterentur, et iuvenes quoscumque docerent, auctoritate praedicta perpetuo erigere et instituere, aliasque in praemissis opportune providere, de benignitate apostolica dignaremur.

§ 3. Nos igitur, qui dudum inter alia volumus et ordinavimus quod litterarum reservationis vel assignationis cuiusvis pensionis annuae super alicuius beneficii ecclesiastici fructibus expedire non possent, nisi de consensu illius qui dictam

Et illud etiam sub recommendatione dictae Societatis Iesu.

pensionem persolvere tunc haberet, praefatum Carolum archiducem a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis censuris, sententiis et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, in oppido praedicto, et aedibus dicti collegii, ubi nunc scholae sunt seu forsitan in ampliorem formam construentur, Universitatem Studii generalis, in qua religiosi Societatis huiusmodi theologiam, philosophiam et ingenuas artes publice profiteantur, ac iuvenes quoscumque doceant, ad instar aliarum Universitatum Studiorum generalium, tam in transalpinis provinciis et regionis, quam alias ubilibet erectarum, auctoritate apostolica, tenore praesentium, sine alicuius praecedendo, perpetuo erigimus et instituimus; ipsamque Universitatem ac Studium generale sic erectam et institutam, curae, regimini et administrationi rectoris collegii huiusmodi pro tempore existentis, qui totius Universitatis rector existat, praedicta auctoritate, etiam perpetuo, supponimus et submitimus.

§ 4. Ac eidem Universitati illiusque rectori, magistris, scholasticis aliisque praefatis universis et singulis, ut omnibus et quibuscumque privilegiis, indultis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, favoribus, gratiis, praerogativis, honoribus et praecellentis, huiusmodi Universitatibus illarumque pro tempore existentibus rectoribus, magistris, doctoribus, lectoribus, praeceptoribus, scholasticis, procuratoribus, bidellis, nunciis, officialibus, ministris et aliis personis in genere vel in specie, tam praefata quam imperiali, regia aut ducali auctoritatibus, et alias

quomodolibet pro tempore concessis, non solum ad eorum instar, sed pariformiter et aequae principaliter, in omnibus et per omnia uti, potiri et gaudere. Insuper rectori eiusdem Universitatis et collegii pro tempore existentis, ut illos quos in ipsa erecta Universitate vel etiam alibi in quavis alia per debitum tempus studuisse, ac scientia et moribus idoneos esse repererit, in praefatis facultatibus artium et theologiae ad baccalaureatus etiam formati, licentiatursae, laureae, doctoratusque et magisterii gradus, servata forma Viennensis concilii, et alias iuxta Universitatum aliorum Studiorum generalium consuetudines et erectae Universitatis statuta, promovere, et ipsorum graduum solita insignia eis exhibere utque ad dictos gradus sic per illum promoti postea publice et privatim, etiam in omnibus aliis Universitatibus Studiorum generalium facultates praefatas, interpretari et alios docere, et de eis disputare, gradui seu gradibus huiusmodi convenientes actus exercere, ac in omnibus privilegiis, gratiis, favoribus, praerogativis et indultis, quibus alii in praedictis seu aliis Universitatibus et alibi, iuxta illarum constitutiones et mores, ad gradus praefatos promoti, iure vel consuetudine utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere poterunt in futurum, in omnibus et per omnia, perinde ac si gradus ipsos in Universitatibus huiusmodi iuxta illarum mores et consuetudines rite suscepissent, uti, potiri et gaudere.

§ 5. Necnon moderno et pro tempore existentis dictae Societatis praeposito generali, ut per se vel dicti collegii et erectae Universitatis rectorem aut alium seu alios, pro salubri et felici directione dictae Universitatis erectae, ac rectoris, magistrorum, procuratorum, bidellorum, nunciorum et aliorum ministrorum et officialium muneribus et functionibus mo-

Praeposito generali dictae Societatis dat facultatem statuta pro illius felici regimine edendi.

doque et forma docendi, et alias sua officia exercendi, ac scholasticorum mantentione, quaecumque statuta et ordinationes licita et honesta ac sacris canonibus et concilii Tridentini decretis non contraria, edere et promulgare, eaque pro temporum, rerum et personarum qualitate mutare, corrigere et reformare, seu illa cassare et abrogare, ac alia de novo edere, et sub illorum observatione poenas eius arbitrio imponere.

Lectoresque et officiales omnes eligendi.

§ 6. Dictaeque erectae Universitatis doctores, magistros, lectores, scholasticos, procuratores, bidellos aliosque ministros et officiales eligere et amovere, seu electiones factas confirmare licite valeat, auctoritate apostolica, tenore praesentium huiusmodi, etiam perpetuo concedimus et indulgemus.

Bona per Carolum collegio donata, hic Pontifex perpetuo eidem applicat.

§ 7. Demum bona et iura a praedicto Carolo archiduce, ut praefertur, collegio et illius Universitati per praesentes erectae praedictis concessa et donata, auctoritate et tenore praefatis similiter perpetuo applicatis, applicamus et appropriamus.

Annuumque redditum assignat.

§ 8. Praeterea in augmentum dotis collegii et erectae Universitatis huiusmodi, utque dictae Societatis presbyteri ac alii inibi pro tempore degentes commodius sustentari valeant, eis de alicuius subventionis auxilio providentes, ultra praedictam tum ut praefertur assignatam, aliam pensionem annuam aliorum duorum millium florenorum etiam Remensium, itaut utraque pensio huiusmodi in universum et insimul ad summam quatuor millium et ducentorum florenorum similium ascendat, super monasterii seu domus huiusmodi fructibus, redditibus et proventibus, etsi super illis aliae pensiones annuae aliis personis assignatae existant, ac omnes pensiones huiusmodi insimul eorundem fructuum, reddituum et proventuum medietatem excedant, ac

omnes illos absorbeant, pro tempore existenti rectori vel alteri superiori collegii et erectae Universitatis huiusmodi, vel eius procuratori, ad hoc ab eo speciale mandatum habentis, per pro tempore existentem monasterii seu domus huiusmodi administratorem et eius successores monasterium seu domum huiusmodi pro tempore quomodolibet obtinentes, aut eorundem fructuum, reddituum et proventuum fideiucarios seu alios monasterii seu domus huiusmodi officiales, annis singulis in quatuor terminis, singulo videlicet trimestri, pro quarta parte pensionis quatuor millium et ducentorum florenorum huiusmodi, prima solutione in principio mensis ianuarii proxime praeteriti incipiente, et sic deinceps pro quarta parte pensionis quatuor millium et ducentorum florenorum huiusmodi de trimestri in trimestri, in fine cuiuslibet trimestris, non obstante quacumque mutatione ipsorum fructuum, reddituum et proventuum aut honorum quorumcumque ad monasterium seu domum huiusmodi pertinentium, quibuscumque temporibus vel causis contingente, quam propterea, quocumque modo aut titulo fieri contigerit, et quatenus eorundem collegii et erectae Universitatis fundationi, ac eiusdem Caroli archiducis ordinationi ac pensionis huiusmodi reservationibus, constitutionibus et assignationibus praedictis, subreptitiam, irritam et inanem nulliusque prorsus roboris vel momenti esse decernimus, integre persolvendam, auctoritate apostolica, tenore praesentium huiusmodi pariter perpetuo reservamus, constituimus et assignamus; decernentesque priorem pensionem a dicto praedecessore ut praefertur reservatam, etiam non obstante eiusdem praedecessoris decreto praefato per ipsum apposito, propter praemissa minime cessare, neque priorem pensionem huiusmodi cassatam vel extinctam

Privilegiaque aliorum Studiorum generalium et concedit.

esse aut fore, sed alias iuxta prioris reservationis formam et tenorem in dictis terminis persolvi debere et in suo robore permanere, perinde ac si decretum praedecessoris huiusmodi appositum ab initio non fuisset.

§ 9. Ac praesentes litteras nullo tempore de subreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae vel alio quovis defectu notari seu impugnari posse; sicque in praemissis universis et singulis per quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores ac S. R. E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate, iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari; necnon administratorem praefatum et monasterii seu domus huiusmodi pro tempore existentem ad integram solutionem pensionis quatuor millium et ducentorum florenorum praedictis rectori vel superiori collegii et erectae Universitatis huiusmodi faciendam, iuxta posterioris reservationis, constitutionis et assignationis praedictarum tenorem, fore efficaciter obligatos; ac volentes et eadem auctoritate apostolica statuantes quod ille ex administratore et successoribus praefatis, qui in dictis terminis, vel saltem intra triginta dies illorum singulos immediate sequentes, pensionem quatuor millium et ducentorum florenorum huiusmodi per eum tunc debitam non persolverit, lapsis diebus eisdem, sententiam excommunicationis incurrat, a qua donec rectori vel superiori collegii et erectae Universitatis huiusmodi vel eorum procuratori praefatis de pensione quatuor millium et ducentorum florenorum huiusmodi per eum tunc debita integre satisfactum, aut alias cum di-

ctis rectore seu superiore vel eorum procuratore praefato super hoc amicabiliter concordatum fuerit, praeterquam in articulo mortis constitutus, absolutionis beneficium nequeat obtinere. Si vero per sex menses dictos triginta dies immediate sequentes sententiam ipsam animo, quod absit, substinuerit indurato, ex tunc, effluxis mensibus praedictis, ipsis regimine et administratione monasterii seu domus huiusmodi perpetuo privatus existat, illudque seu illa vacare censeatur eo ipso.

§ 10. Quocirca venerabilibus fratribus nostris Salzburgensi et Amerinensi episcopis, ac dilecto filio causarum Curiae Camerae Apostolicae generali auditori per apostolica scripta mandamus quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, faciant pensionem quatuor millium et ducentorum florenorum huiusmodi rectori vel superiori vel eorum procuratori praefatis, iuxta posterioris reservationis, constitutionis, assignationis et decreti tenorem, integre persolvi; et nihilominus quemlibet ex administratoribus monasterii seu domus, et successoribus suis praefatis, quem huiusmodi excommunicationis sententiam incurrisse eis constiterit, quoties super hoc pro parte rectoris vel superioris praedictorum fuerint requisiti, easdem praesentes et in eis contenta quaecumque solemniter publicantes, tamdiu dominicis et aliis festivis diebus, in ecclesiis, dum maior inibi populi multitudo ad divina convenerit, excommunicatum publice nuncient, ac faciant ab aliis nunciari, ac ab omnibus arctius observari et evitari, donec rectori vel superiori aut procuratori praefatis de pensione quatuor millium et ducentorum florenorum huiusmodi tunc debita fuerit integre satisfactum, ipseque excommunicatus ab huiusmodi excommunicationis sententia abso-

Executores
quoque depu-
lat.

lutionis beneficium meruerit obtinere, contradictores, per censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo.

Contrariis de-
rogat quibus-
cumque.

§ 11. Non obstantibus voluntate priori et ordinationibus nostris praefatis, necnon constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac monasterii seu domus et illius Ordinis ac Universitatis praefatorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Aut si administratori et successoribus suis praefatis, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod ad praestationem vel solutionem pensionis alicuius minime teneantur, et ad id compelli; aut quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam et expressam,

ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem¹.

§ 12. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, erectionis, institutionis, suppositionis, submissionis, indulti, applicationis, appropriationis, reservationis, constitutionis, assignationis, decreti, voluntatis, statuti et mandati infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae MDLXXXV kalendis ianuarii, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 1 ianuar. 1585, pontif. anno I.

¹ Cherub. addit: *Ex qualibet alia dictae Sedis indulgentia generali vel speciali, cuiusvis tenoris existat, per quam praesentibus non expressam vel totaliter non insertam, effectus huiusmodi gratiae impediri valeat quomodolibet vel differrit, et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis (R. T.).*

Sanctionem
poenam sub-
iicit.

MONITUM.

Quam in Mainardiana editione Magni Bullarii Romani ad Sixti PP. V pontificatum *Appendicem* nacti sumus, illam suis in locis, temporum servata serie, apte disponere nobis in animo erat. Verum cum una et altera ex Sixtinis constitutionibus primo initio suae sedi redditae non fuerint, visum nobis omnia nunc imprimere est eo ordine, quo typis Mainardi Romae commissa fuerunt. Nostra enim Taurinensis nihil est aliud quam altera Bullarii editio, quae cum Cocqueliniana adamussim congruit.

EDITORES TAURINENSES.

APPENDIX

AD CONSTITUTIONES SIXTI PP. QUINTI

An. C. 1585

I.

*Erectio parochialis ecclesiae S. Ioannis Baptistae in loco de Almerin a regia capella distinctae, cum assignatione dotis pro rectore, duobus capellanis ac thesaurario*¹.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, venerabili fratri archiepiscopo Ulixbonensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Congruit et convenit honestati, ut ea quae de Romani Pontificis gratia processerunt, licet, eius superveniente obitu, litterae apostolicae desuper confectae non fuerint, suum sortiantur effectum.

Ioannes primus rex capellani de Almerin creaverat.

§ 1. Dudum siquidem felicitis memoriae Gregorio PP. XIII, praedecessori nostro, pro parte charissimi in Christo filii nostri, tunc sui, Philippi Portugalliae et Algarbiorum regis illustris exposito, quod, postquam antea clarae memoriae Ioannes primus eius nominis dictorum regnorum rex, quaedam palatia in loco de Almerin, Ulixbonensis diocesis, aedificari et

¹ Ex Regest. in Secret. Camerae Apost.

in illis unam capellam erigi et institui fecerat; eidemque capellae decimas quarundam terrarum et possessionum tunc incultarum, certosque alios fructus et decimas, quae in sui tunc et pro tempore existentium regum Portugalliae capellani maioris, ac duorum capellanorum, qui in dicta capella divina officia celebrarent, sustentationem cedebant, apostolica auctoritate, perpetuo uniri seu applicari et appropriari obtinuerat; et ab inde usque ad tempus similis memoriae Ioannis III, eorumdem regnorum regis praedictus capellanus maior fructus et decimas huiusmodi pro se et dictorum capellanorum sustentatione ad eius libitum et arbitrium recipere et exigere consueverat; ac venerabilis frater noster, tunc suus, Ioannes archiepiscopus Bracharensis, tunc in minoribus constitutus, de dicti Ioannis III regis et eius tunc capellani maioris consensu, fructus et decimas huiusmodi, dicta auctoritate, sibi, quoad viveret, dumtaxat concedi et reservari obtinuerat, illosque longo tempore perceperat; et in loco praedicto plures aliae aedes fabricatae fuissent, et plures habitatores ibi

An. C. 1585

convenissent, nec possent in regia capella, ob illius angustiam, aut alias, missas et alia divina officia commode audire; dictusque Ioannes III rex, volens salutem aliorum incolarum dicti loci consulere, unam ecclesiam a capella praedicta separatam et distinctam, in qua incolae praedicti ad missae sacrificium et alia divina officia audiendum convenirent, de licentia ordinarii, fundari et constitui fecerat et curaverat; necnon similis memoriae Henricus dictorum regnorum rex, attendens quod presbyteri, qui in dicta ecclesia noviter constructa curam animarum incolarum huiusmodi exercebant, nullum aliud stipendium aut redditum habebant quam oblationes quas incolae praedicti pro vivis atque defunctis sponte offerebant; quodque populus in dicto loco in dies magis crescebat, et tam incolarum quam curialium et aliorum curiam pro tempore regum Portugalliae sequentium et in eundem locum affluentium animarum cura, ob paupertatem dictae ecclesiae, unitos, annexos et incorporatos, ac eidem Ioanni archiepiscopo, tunc in minoribus constituto, concessos et reservados ut praefertur, ad valorem annuum quadringentorum ducatorum auri de Camera tunc ascendentes, cum primum concessionem et reservationem dicto Ioanni archiepiscopo factas praedictas, per illius obitum seu alias quovis modo cessare contingeret, ab ipsa capella perpetuo separari et dismembrari, ac dictam ecclesiam in parochialem ecclesiam eiusdem loci et illius districtus, ac illorum incolarum et habitatorum, sub invocatione Sancti Ioannis Baptistae, cum fonte baptismali et aliis parochialibus insignibus, pro presbytero saeculari futuro ipsius ecclesiae rectore, qui curam animarum parochianorum eiusdem exercere, et ipsis parochianis sacramenta Ecclesiae ministrare, aliasque ipsi ecclesiae in divinis inservire;

necnon in eadem ecclesia duo perpetua simplicia servitia sacerdotalia, et personalem residentiam requirentia beneficia ecclesiastica, pro duobus inibi futuris beneficiatis perpetuis, qui dictum rectorem in exercitio curae animarum et sacramentorum praedictorum administratione, ac divinorum officiorum celebratione coadiuvare, quique ac etiam rector missas et alia divina officia ab ipso Henrico rege seu loci ordinario ordinanda, celebrare tenerentur; et insuper unum simplex officium ecclesiasticum, thesauraria nuncupandum, pro uno presbytero aut ecclesiastico saeculari, thesaurario nuncupando, qui paramentorum et ornamentorum ac rerum cultui divino necessariorum curam haberet; nec non in dicta capella unam perpetuam capellaniam sine cura pro uno perpetuo capellano, qui inibi personaliter residere, et iuxta ordinationem regis Portugalliae pro tempore existentis missas diebus praedictum ordinarium statuendis celebrare, et curam ipsam capellam ab immunditiis purgandi seu purgari faciendi habere deberet et teneretur, similiter perpetuo erigi et institui; ipsisque ecclesiasticis beneficiis thesaurariae ac capellaniae sic erectis et institutis pro eorum dote, ac fabricae reparatione et mantentione paramentorum et ornamentorum ecclesiasticorum, aliorumque divino cultui necessariorum emptione, omnes et singulos fructus et decimas praedictas, arbitrio Henrici regis ac seu ordinarii praedictorum distribuenda, et cuique ecclesiae, beneficiorum et thesaurariae ac capellaniae praedictorum assignanda; nec non quaecumque alia bona mobilia, et immobilia ipsis ecclesiae, beneficiis et thesaurariae per dictum Henricum regem et successores suos ac etiam quoscumque alios pro tempore quomodolibet relicta, itidem perpetuo applicari et appropriari;

Ioannes III pro incolarum commodo aliam capellam a regia distinctam erexit.

Henricus rex erectam a Ioanne III capellam parochiam constitui curavit, praebendamque nonnullas instituit pro rectore, duobus capellanis, thesaurario, etc.

Reactoris capellanorum ac thesaurariorum praesentationem sibi suisque successoribus reservavit.

ac etiam limites ipsius parochiae a praedicto ordinario posse designari; nec non ius patronatus et praesentandi personas idoneas ad ecclesiam, beneficia, thesaurariam et capellaniam huiusmodi loci ordinario, aut Romano Pontifici, illorum pro tempore occurrente vacatione, et apud Sedem Apostolicam, et per ordinarium aut Romanum Pontificem praedictum ad praesentationem huiusmodi instituendas, praedicto Henrico et pro tempore existenti Portugalliae et Algarbiorum regi pariter perpetuo reservari et concedi; aliaque ab eorum praedecessore obtinuerat, prout in litteris apostolicis desuper confectis plenius continebatur.

Quae tamen tempore Philippo II regis executioni demandata non fuerint, idem rex alio modo provideri petiit a Gregorio XIII.

§ 2. Et in eadem expositione subiuncto quod, licet litterae praedicto ordinario praesentatae fuissent, ac concessio et reservatio fructuum et decimarum eidem Ioanni archiepiscopo factae per provisionem de eius persona tunc ecclesiae Bracharensis certo modo pastoris solatio destitutae, factam, et muneris consecrationis susceptionem, cessavissent; nihilominus ad distributionem fructuum et decimarum illorumque assignationem parochiali ecclesiae, beneficiis, thesaurariae et capellaniae praedictis eatenus devotum non fuerat; nec rector aut beneficiati vel thesaurarius vel capellanus in ecclesia et capella huiusmodi instituti fuerant, et propter status regnorum Portugalliae mutationem cessabant causae propter quas praemissa disposita et ordinata fuerant; et propterea idem Philippus rex desiderabat eadem praemissa pro tunc temporis exigentia in parte moderari.

Quare Gregorius Papa archiepiscopo Vindobonensi mandavit ut certam dotem modo tunc designato unicuique constitueret.

§ 3. Quare pro parte dicti Philippi regis eidem Gregorio praedecessori humiliter supplicato quatenus in eisdem praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaretur, praedictus praedecessor, qui ad redditum beneficiorum

ecclesiasticorum decentem moderationem, iuxta eorundem status exigentiam, et prout vota catholicorum regum exposcebant, libenter intendebat, dictum Philippum regem a quibusvis excommunicationis, etc.; nec non dictarum litterarum tenorem pro expressis habens, huiusmodi supplicationibus inclinatus, sub datum vidus martii, pontificatus sui anno XIII, voluit et concessit fraternitati tuae committi et mandari ut parochiali ecclesiae, pro illius rectoris pro tempore existentis sustentatione, quinquaginta cruciatis monetae Portugalliae in pecunia numerata, ac duos tritici et alios duos hordei modios, nec non sex cantara olei annuatim valorem annuum centum ducatorum auri constituentia, ac duas ex quatuor partibus oblationum pedis altaris vel alias nuncupatarum, eidem parochiali ecclesiae illiusque ministris a christifidelibus pie erogandarum; uni autem ex dictis duobus beneficiis, ut praefertur, erectis, pro illius perpetui beneficiati, qui omnia et singula in dictis litteris contenta adimplere deberet et teneretur, sustentatione triginta cruciatis etiam in pecunia numerata, ac duos tritici et unum hordei modios, nec non alteram ex duabus remanentibus oblationum partibus annuatim valorem annuum sexaginta ducatorum auri de camera excedentes; non thesaurario vero alios triginta cruciatis similes in pecunia numerata, et unum tritici modium, et reliquam quartam partem oblationum praedictarum valorem annuum quinquaginta ducatorum similium non excedentes; ac pro fabrica et reparatione ecclesiae et paramentorum, aliorumque necessariorum, triginta cruciatis similes; capellaniae aut presbyteris pro illius perpetuo capellano, qui missam quotidie, excepto uno die in qualibet hebdomada, celebrare, aliaque in dictis litteris expressa adimplere, ac visitationi, correctioni et obedientiae ca-

pellani maioris regum Portugalliae subiacere deberet, pro illius manutentione, quinquaginta cruciatos similes itidem in pecunia numerata, ac duos tritici modios etiam annuatim, septuaginta ducatorum similium valorem annum non excedentes; residuum vero fructuum et decimarum praedictorum, ducentos ducatos similes annuatim non excedens, capellae regum Portugalliae nuncupatae in civitate Ulixbonensi institutae, in distributiones quotidianas presbyteris et ecclesiasticis actu illi inservientibus manualiter erogandas, vel altari praedicto loco per dictum Philippum regem designando convertendum, altero ex dictis duobus beneficiis suppresso et extincto, ac reliquis omnibus in dictis litteris contentis salvis remanentibus, perpetuo applicare et appropriare, auctoritate apostolica, curares; non obstantibus litteris praedictis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Cum lumen apostolicae litterae super hoc non fuerint expressitae.

§ 4. Ne autem de absoluteione, voluntate et concessione praedictis, pro eo quod super illis ipsius praedecessoris, eius superveniente obitu, litterae confectae non fuerunt, valeat quomodolibet haesitari, ipseque Philippus rex illarum frustratur effectum; volentes et similiter apostolica auctoritate decernentes quod absoluteio, concessio et voluntas praedecessoris huiusmodi perinde a dicta die idus martii sum sortiantur effectum, ac si super illis ipsius praedecessoris litterae sub eiusdem diei datum, etc. confectae fuissent, prout superius enarratur; quodque praesentes litterae ad probandum plene absoluteionem, voluntatem et concessionem praedecessoris huiusmodi ubique sufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur; eidem fraternitati tuae, etc., mandamus quatenus fructus et decimas praedictas, iuxta voluntatem et concessionem praedecessoris huiusmodi, au-

Sixtus Papa eadem Ulixbonensi archiepiscopo committit ut omnia iuxta Gregorium nuntium exequatur.

toritate nostra, applicare et appropriare procures.

§ 5. Non obstantibus omnibus supra-dictis. Obstantia tollit.

Datum Romae apud S. Petrum, etc., kalendis maii, pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 1 maii 1585, pontif. anno 1.

II.

Concessum a Paulo PP. III Anconitanæ communitati ius eligendi amovendique notarios pro causis civilibus confirmat 1.

**Dilectis filiis antianis ac communitati et hominibus Anconitanis
Sixtus Papa Quintus.**

Dilecti filii, salutem et apost. benedictionem.

Laudabilis constantia qua hanc Apostolicam Sedem semper observastis proficere ut, quae Romani Pontifices praedecessores nostri in vestri commodum concesserunt, approbemus, ac perpetuae firmitatis robur adiciamus. Et ordium.

§ 1. Sane per dilectos filios comitem Ioannem Baptistam de Ferrettis I. U. doctorem, ac Franciscum Todinum, oratores vestros ad nos dictamque Sedem destinatos, nuper nobis exponi fecistis quod alias bonae memoriae Guido Ascanius S. Mariae in Via Lata, tunc Sanctorum Viti et Modesti diaconus cardinalis de S. Flora nuncupatus, S. R. E. camerarius, de mandato felicitis recordationis Pauli Papae III, sui camerariatus officio, nec non ex decreto in Camera Apostolica facto, vos vestramque communitatem in eum

Guido Ascanius cardinalis Sfortia de mandato Pauli III communit. Anconitanæ ius restituit notarios pro causis civilibus eligendi.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium. — Innovationem apostolicarum constitutionum super regimine eiusdem Anconitanæ civitatis, et confirmatione privilegiorum eiusdem civitatis hac die 8 octobris anni 1585, edidimus suo loco, tom. VIII, pag. 604, num. XVI.

statum, in quo ante annum MDXXXII quomodolibet eratis et erat, restituit, reposuit et plenarie reintegravit; et inter alia, quod ex notariis dictae civitatis per vos dictamque communitatem ad libitum ponendis et amovendis, qui coram gubernatore, locumtenente et auditoribus suis, nec non iudice appellationum civilium, in causis civilibus tantum, quaecumque acta, scripturas et alia necessaria conscriberent, cum solitis salariis et emolumentis eligerentur et deputarentur, plenam facultatem concessit.

Huiusmodi restitutionem approbarunt successores Pontifices.

§ 2. Ac postmodum felicitis recordationis Iulius Papa III ac Paulus IV, nec non Pius etiam IV ac Pius V, et ultimo loco Gregorius XIII, Romani Pontifices praedecessores nostri, restitutionem, repositionem, reintegrationem et ordinationem huiusmodi approbarunt et confirmarunt, ac perpetuae et inviolabilis firmitatis robur adiciarunt, illasque innovarunt, prout in dicti Guidonis Ascanii cardinalis ac praedecessorum praedictorum litteris plenius continetur.

Eam confirmari a Sixto Anconitanorum oratores efflagitant.

§ 3. Petentes restitutionem, reintegrationem et concessionem huiusmodi facultatis ponendi et amovendi notarios civiles, pro illius subsistentia firmiori, per nos dictamque Sedem approbari et confirmari.

Confirmat, innovatque Sixtus.

§ 4. Nos itaque, praedecessorum praedictorum litteras hic pro sufficienter expressis et insertis habentes, motu proprio et ex certa nostra scientia ac de apostolica potestatis plenitudine, approbamus et confirmamus, ac perpetuae et inviolabilis firmitatis robur adiciamus, illasque innovamus, nec non, firmiori pro cautela, facultatem deputandi notarios civiles huiusmodi, qui coram gubernatore et locumtenente, nec non auditoribus suis ac iudice appellationum civilium, in causis civilibus, tantum quaecumque acta civilia, scripturas et alia necessaria, sicut praefertur, recipiant et describant, ac in notas

et registra redigant, cum solitis salariis et emolumentis, nec non illos ad libitum ponendi et amovendi, quatenus in possessione huiusmodi deputandi existatis, de novo concedimus et indulgemus; omnesque et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem, supplemus.

Sicque in partem observari iubet.

§ 5. Sicque et non aliter per quoscumque iudices et commissarios, etiam S. R. E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere; ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

Executores huius constitutionis designat episcopus Anconitanum et Asculanum.

§ 6. Mandantes venerabilibus fratribus Anconitano et Asculano episcopis, quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte vestra fuerint requisiti, solemniter publicantes, vobisque et deputatis vestris in praemissis omnibus et singulis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra vos eadem praesentibus litteris omnibusque et singulis in eis contentis pacifice frui et gaudere; non permittentes vos aut deputatos vestros seu vestrum aliquem, contra praesentium tenorem quomodolibet indebite molestari, perturbari vel inquietari. Contradictores quoscumque et inobedientes ac rebelles, etiamsi episcopali vel maiori perfulgeant dignitate, per quascumque censuras et poenas ecclesiasticas, ac etiam pecuniarias, arbitrio suo imponendas, moderandas et applicandas, opportune postposita, compescendo; ac legitimis super his habendis, servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

1 Legimus appellatione (R. T.).

Obstantibus
derogat.

§ 7. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis; ac quibusvis, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis alia firmitate roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, legatis, vicelegatis, gubernatoribus, auditoribus, commissariis ac aliis quibusvis personis ac locis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, etiam motu proprio, quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die VIII octobris MDLXXXV, pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 8 octob. 1585, pontif. an. 1.

III.

Committitur archiepiscopis et episcopis regnorum Portugalliae et Algarbiorum, ut monasteria monialium suarum dioecesium visitent; appositaeque cratibus ferrea lamina, nonnulla statuunt super locutoriis colloquiisque earundem monialium.

Venerabilibus fratribus universis et singulis archiepiscopis et episcopis in Portugalliae et Algarbiorum regnis illorumque dominis constitutis.

Sixtus Papa Quintus

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cum, sicut accepimus, licet felicis

† Ex Regest. in Secret. Brevium

recordationis Gregorius Papa XIII, praedecessor noster, accepto per eum quod decens clausura et pia regularia instituta in plerisque monasteriis sanctimonialium istorum regnorum et dominiorum ex frequentibus colloquiis saecularium et ecclesiasticarum, etiam regularium, personarum cum ipsis sanctimonialibus, in dies relaxabantur, religiosaque animorum sanctimonialium earundem tranquillitas perturbationem patiebatur, ac dum colloquiis huiusmodi assistebant, tempus ad debita necessariaque servitia intra earum clausuram exolvenda inaniter et infructuose terebatur, et exinde bonae ipsarum sanctimonialium famae et opinioni praeiudicium oriebatur, vobis dedit in mandatis, ut in vestra quisque civitate et dioecesi, vocatis et adhibitis superioribus singulorum monasteriorum eorumdem, clausuras diligenter inspicere, et quae circa eas corrigenda et reformanda forent, corrigere et reformare, aliaque tunc expressa facere et exequi curaretis, prout in ipsius praedecessoris litteris in forma brevis plenius dicitur contineri.

§ 2. Et qui vestrum ad mandati huiusmodi executionem procedere voluerunt, varias difficultates in executione ipsa repererint; et compertum fuerit per dictas litteras incommodis ante dictis non plene fuisse consultum, nec absque aliis forsans gravioribus, et monasteriorum praedictorum detrimento, observari posse.

§ 3. Nos, commodiori alia ratione honestati et debitae clausurae monasteriorum eorumdem, ac quieti et opinioni sanctimonialium in illis Altissimo famulantium prospectum iri cupientes, litterarum praedictarum tenores praesentibus pro expressis habentes, ac quidquid illarum vigore, quod praesentibus adversetur, factum, gestum et ordinatum fuit, moderantes et revocantes, fraternitati vestrae, praesentium auctoritate, committimus et

Gregorius XIII mandavit episcopis Portugalliae, ut per superiores regulares monialium monasteria visitari, reformari, et clausurae consulti, etc. curarent.

Varias lamen obortae sunt difficultates, nec sine gravi eorumdem monasteriorum incommodo.

Sixtus committit episcopis ut in sua quisque dioecesi praecipiat in locutoriis cratibus praeponi ferream laminam foraminibus conspersam.

In lamina vero sit ferrea portula cum clave ab abbatissa custodienda.

Prohibeant quoque omnibus ne moniales alloquantur extra locutoria.

mandamus quatenus in vestra quisque civitate et dioecesi, adhibitis superioribus singulorum monasteriorum praedictorum, cuiusvis Ordinis illa fuerint, etiam militiarum, exempta et Apostolicae Sedi immediate subiecta, universis et singulis eorum abbatissis seu priorissis ac ipsis superioribus, sub suspensionis a voce activa et passiva, et privationis officiorum eo ipso incurrenda, si contra fecerint, aliisve poenis vestro arbitrio incurrendis, praecipere et mandare, ut in singulis locutoriis monasteriorum suorum ante ferreas crates a parte interiori lamen item ferream exigui foraminibus, quae anseris calamus dumtaxat capiant, conspersum configi faciant, et confixum perpetuo retineant, ita tamen ut liceat ipsis in lamina huiusmodi exiguam habere fenestram, portula etiam ferrea, clausam, cuius clavem abbatissa seu prior habeat, et fenestram huiusmodi aperire, quando superior monasterii illud illiusque moniales visitaverit, aut solitas electiones celebraverit, sive examen novitiarum ante professionem per vos fuerit faciendum, vel quando propinqui ipsarum monialium usque ad secundum gradum inclusive admittendi erunt ad colloquium cum ipsis monialibus.

Prohibere etiam sub poenis arbitrio vestro universis et singulis utriusque sexus personis, cuiusvis dignitatis, gradus, conditionis, praecminentiae vel status, etiam ecclesiastici, saecularis et regularis, etiam superioribus ipsorum monasteriorum, ne ad ostia aut in alio quovis loco cuiusvis monasterii, praeterquam ad locutoria deputata, cum monialibus colloqui audeant, ipsisque monialibus et earum abbatissis seu priorissis ne personas huiusmodi in alio loco ad colloquium admittant, exceptis his qui actu monasteriis inservient, et confessoribus, qui in locis ad audiendum confessiones monialium

dumtaxat deputatis admitti poterunt, et salvis facultate superioribus et aliis a Tridentina Synodo attributa, quoad ingressum intra septa in aedibus necessariis ac indultis apostolicis singularibus personis concessis.

Interdicere praeterea antedictis personis, demptis illis quae sub exemptionibus comprehensae erunt, ne ad colloquium cum monialibus, etiam in locutoriis deputatis accedant, absque superiorum ipsorum monasteriorum licentia in scriptis obtenta.

§ 4. Ad haec singulis annis una cum superioribus praedictis super observatione praemissorum inquirere, et transgressores, tam saeculares quam regulares, quantumvis exemptos, debitis poenis, pro excessus qualitate, invocato, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis, afficere, aliaque in praemissis et circa ea pro regionis more necessaria et opportuna facere et ordinare, auctoritate nostra curetis.

§ 5. Superiores vero, a quibus licentiae erunt obtinendae pro colloquiis habendis cum monialibus ad crates, intelligantur iuxta locorum consuetudinem; siquidem, si monasteria fuerint superioribus regularibus subiecta, illorum sufficiat licentia, nisi forsans consuetudo obtinuerit ut etiam episcopi licentia requiratur, quae servanda erit. Si vero episcopo erunt subiecta, ab eo impetretur licentia, vel a persona ab eo ad id deputata.

§ 6. Non obstantibus litteris Gregorii praedecessoris praedicti, et quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, dictorumque monasteriorum et Ordinum, quorum illa fuerint, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis illorumque superioribus et personis quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis; quibus

In ipso locutorio eas non alloquantur, nisi obtenta a superioribus facultate in scriptis.

Ipsi episcopi singulis annis cum superioribus monialibus super praemissorum observatione inquirent.

Qui sint intelligendi superiores, a quibus licentia in scriptis obtineri debeat arrederi ad locutoria.

Obstantibus derogat.

omnibus, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de illis illorumque totis tenoribus habenda foret in praesentibus litteris mentio specialis, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 7. Ut autem praesentes litterae ad vestrum quemlibet commodius pervenire valeant, volumus ut illarum transumptis manu notarii publici subscriptis, et personae in dignitate ecclesiastica constitutae sigillo obsignatis, eadem fides, in iudicio et extra, adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel omissae.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die x decembris anno MDLXXXV, pontif. nostri anno 1°.

Dat. die 10 dec. 1585, pont. anno 1.

IV.

Confirmatio cuiusdam statuti a capitulo Hildesheimensi editi super forma probationum nobilitatis a novis canonicis faciendarum 2.

Dilectis filiis

decano et capitulo Ecclesiae Hildesheimensi

Sixtus Papa Quintus

Dilecti filii, salutem et apost. benedictionem.

Romanus Pontifex, cui universalis Ec-

1 Hoc anno, die 10 decembris, Summus Pontifex constitutione, cui initium *Pastoralis Officii*, congregationi Eremitarum S. Michaelis de Murano Ordinis Camaldulensium, omnia et singula privilegia ab antecessoribus Pontificibus concessa confirmavit. Litteras apostolicas huiusmodi confirmationis consulto omittimus. Solent enim regulares familiae a singulis fere Pontificibus suorum privilegiorum confirmationem obtinere, quae eisdem brevi in forma communi, ut vocant, concedi solet: privilegia siquidem non recensentur. Causa autem huiusmodi confirmationum omittendarum, quod in posterum servandum nobis proposuimus, enunciatis dumtaxat die, anno datarum apostolicarum litterarum, earumque verbis initialibus, ea fuit, quod eidem omnino verbis soleant expediri.

2 Ex Regest. in Secret. Brevium.

clesiae regimen ex alto commissum est, inter cetera, quae ad eius curam atque sollicitudinem pertinent, solerti studio providet, ne ecclesiarum, praesertim cathedralium, nobilitate ministrorum vel alias insignium, laudabilia statuta et consuetudines antiquae et observatae violentur, neve, contra illorum formam, aliqui in ipsarum ecclesiarum canonicos et ministros, viis ac modis indirectis, cum fraude, fraudemque committentium animarum periculo et ecclesiarum earumdem detrimento, adiscantur; et iis, quae ad huiusmodi fraudibus ac periculis obviandum provide ab aliis facta esse dicuntur, apostolici muniminis libenter adiecit firmitatem, prout conspicit in Domino salubriter expedire.

§ 4. Exponi siquidem nobis nuper fecistis quod alias vos, ex quorum ecclesiae statuto sive antiqua et hactenus observata consuetudine, cavetur et observatur quod in canonicos eiusdem ecclesiae pro tempore recipiendi, de nobili militari genere, et ex legitimo matrimonio, usque in octavam generationem, procreati aut graduati esse, ac super verificatione nobilitatis huiusmodi per alios viros nobiles iurari debeat, considerantes periuria multaque alia inconvenientia in dictae ecclesiae non modicum damnus et interitum animarumque periculum evenire et exoriri posse; ac volentes huic ingruenti malo et incommodis, quantum in vobis fuit, providere et occurrere, matura desuper praehabita deliberatione et consilio, statutum et seu consuetudinem huiusmodi in hunc modum reformastis et declarastis, quod nimirum ex tunc deinceps in dictae ecclesiae canonicos pro tempore recipiendi, ex legitimo matrimonio et parentibus nobilibus prognati esse, ac pro huius verificatione singuli per spatium unius mensis ante requisitionem eorum admissionis, parentum, a-

1 Forsitam atque (R. T.).

vorum, proavorum et abavorum ex nobilitate prognatorum ad quartam, et totidem ex parte matris, etiam ad quartam generationem, insignia exhibere debeant, ut ex illis examinari et manifesto constare posset super recipiendo huiusmodi ac illius nobilitate nihil differentiae nec erroris existere: et quod ea omnia veritate fulciantur, iidem recipiendi octo nobiles militares offerrent, ex quibus vos quatuor cognitae nobilitatis, qui praemissa, quantum ad nobilitatem recipiendi huiusmodi, vera esse medio iuramento et sub sigillo testarentur et affirmarent, sub tenore assecurationis, etiam per vos exhibendae, evocandi et deligendi liberam potestatem haberetis; vel si tales nobiles haberi non possent, quibus, ad praemissa, fides adhiberetur, tunc id per proximiorum dictae ecclesiae canonicorum nobilium sigillum, ita quod super recipiendorum huiusmodi nobilitate nihil difficultatis inhaereret, ac sic qualificati ad ecclesiae huiusmodi praebendas obtinendum capaces existerent, doceri etiam deberet; et insuper, quoad graduatos, quod ex tunc in futurum graduati in dictae ecclesiae canonicos non admitterentur nec reciperentur, nisi etiam ab utroque parente ex simili thoro prognati, et prius per tres vel quatuor annos continuos publicum professionis munus in facultate, in qua promoti fuerint, in quacumque Universitate catholica et approbata exercuerint; ac, pro eorum verificatione, promotionum suarum ac triennalis vel quadriennalis publicae professionis per eos antea factae huiusmodi litteras testimoniales exhibere tenerentur, ac alias, prout in publico desuper confecto documento plenius dicitur contineri.

§ 2. Quare, pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum quatenus reformationi et declarationi huiusmodi, pro illarum subsistentia perpetua, et inviolabili

observatione, apostolicae confirmationis robur adicere, ac alias in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 3. Nos igitur, reformationis et declarationis praedictarum, ac desuper confecto documenti, dictaeque ecclesiae statutorum et consuetudinum tenores praesentibus prosufficienter expressis habentes, vosque et vestrum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existitis, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, reformationem et declarationem aliaque praemissa et in dicto documento contenta, prout per vos facta sunt, perpetuo, auctoritate apostolica, tenore praesentium, dummodo venerabilis fratris nostri episcopi Hildesheimensis ad hoc expressus accedat assensus, approbamus et confirmamus, illisque perpetuae et inviolabilis firmitatis apostolicae robur adicimus, supplentes omnes et singulos tam iuris quam facti et alios quoscumque defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, ac decernentes praemissa omnia per eos, ad quos nunc spectat et spectabit in futurum, firmiter et inviolabiliter observari et adimpleri debere; ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Non obstantibus praemissis ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dictae ecclesiae, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, etiam ipsi ecclesiae Hildesheimensi, illius praesuli

Transumptis
idem addit.

Prohemium.

Pro observatione statuti, ne quis in canonicum admitatur, nisi utrum se nobili genere iudice prolaverit, decreverant canonici.

Prohemium. Item modo loquuntur.

Huiusmodi litterae apostolicae auctoritate firmari petierunt.

Confirmat Sixtus.

Contraintol. lit.

aliisque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, nec non irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis; quibus omnibus, illorum omnium tenores eisdem praesentibus pro sufficienter expressis habentes, latissime, hac vice, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxvii maii MDLXXXVI, pontificatus nostri anno ii.

Dat. die 27 maii 1586, pontif. anno ii.

V.

Regularibus Ordinum, etiam Mendicantium, interdicatur accessus ad monasteria monialium, cuiuscumque Ordinis, ducatus Ferrariensis, etiamsi illarum curam gerant, et eorum iurisdictioni sint subiectae.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Prohibet quominus regulares accedant ad monasteria monialium in ducatu Ferrariensi.

§ 1. Regimini universalis Ecclesiae divina dispositione praesidentes, ut in monasteriis monialium cuiuscumque Ordinis clausura inviolata conservetur, ipsaeque moniales sponso suo Iesu Christo, cui voto perpetuo se dedicarunt, prout decet, sanctius et liberiori famulari possint, nosque alacrius illarum rationem in extremo iudicio valeamus reddere; motu proprio et ex certa nostra scientia, hac nostra constitutione perpetuo valitura, statuimus et ordinamus quod de cetero quicumque regulares quoruncumque, etiam Mendicantium, Ordinum non audeant accedere ad monasteria monialium, cuiuscumque

† Ex Regest. in Secret. Brev.

Ordinis, civitatum et dioecesis aliorumque quoruncumque locorum ducatus Ferrariensis, etiamsi illarum curam gerant, et eorum iurisdictioni sint subiectae; excepto illarum confessario et superiore seu visitatore Ordinis cum uno socio provecctae aetatis; et hi non possint ingredi clausuram monasteriorum, nisi quando sit visitatio monasterii intra clausuram huiusmodi.

Exceptis confessario et superiore seu visitatore regulari cum suo socio.

§ 2. Ac praedicti confessarius et superior seu visitator teneantur pro omni et quocumque excessu seu delicto, si quem vel quod dictus socius perpetraverit.

Qui teneantur pro quocumque delicto sui socii.

§ 3. Quodque confessarii deputentur ii, qui aetate et moribus sint approbati, ac ordinariorum ab eorum superioribus, extraordinariorum loco confessariorum huiusmodi a pro tempore existentibus episcopis civitatum ducatus huiusmodi seu eorum in spiritualibus vicariis generalibus approbatio fiat.

Qualitates in confessario requirendae.

§ 4. Ac superior et confessarius praedicti non possint accedere ad aliud monasterium, praeterquam ad illud cuius curam habent; et ad ipsa etiam non accedant, nisi pro munere sui officii, ac eius executione, et occurrentibus casibus et necessitatibus monialium et monasteriorum huiusmodi; confessarius vero quotidie pro celebratione missarum et administratione ecclesiasticorum sacramentorum; nec secum adducant nisi unum socium.

Qua occasione possint ad monasteria accedere.

§ 5. Ac moniales praedictae non possint munera aliqua regularibus praedictis dare, nec ipsi regulares illa recipere.

Moniales non possunt regularibus munera dare.

§ 6. Et quod liceat ipsis monialibus proponere coram episcopis seu vicariis praedictis querelas, si quas habeant, contra dictos earum superiores et visitatores super concernentibus clausuram interiorum vel exteriorum, sine aliquo censurarum incursu.

Possunt tamen coram episcopis vel eorum vicariis suum superiorem ac visitatorem accusare super his quae ad clausuram pertinent.

Inobedientes arbitrio ordinarii puniendi.

§ 7. Districtius inhibentes omnibus et singulis regularibus et monialibus praedictis, sub poenis arbitrio praedictorum episcoporum pro modo culpae imponendis et moderandis, ne praemissis contravenire audeant vel praesumant.

Derogatio contrariorum.

§ 8. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac monasteriorum et Ordinum eorumdem, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, monasteriis et Ordinibus praedictis illorumque superioribus et personis per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac nos et Sedem Apostolicam, etiam motu et scientia similibus, ac de apostolicae potestatis plenitudine, et cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, ac alias quomodolibet, etiam pluries, approbatis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi in eis caveatur expresse quod illis nullatenus, aut non nisi sub certis modo et forma in illis expressis, derogari possit, ac pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio habenda, seu aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, uti de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et servata eorum forma, insererentur, praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Praesentes superioribus generalibus ipsis.

§ 9. Volumus autem quod praemissa omnia et singula notificentur dilectis filiis modernis et pro tempore existentibus generalibus Ordinum vel aliis regu-

Bull. Rom. Vol. IX.

laribus superioribus, a quibus etiam moniales huiusmodi de praemissis admo- neantur.

que monialibus notificandae.

§ 10. Quodque earundem praesentium transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis, etc.

Transumptis adhibenda fides.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die ultima maii MDLXXXVI, pontificatus nostri anno secundo.

Dat. die 31 maii 1586, pontif. anno ii.

VI.

Declarat eum Ecclesiae praecepto non satisfacere, qui a Dominica Palmarum per totam octavam Paschatis extraparo- rochiam, sine licentia proprii parochi, sanctissimum Eucharistiae sumpserit Sacramentum.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Circumspecta Romani Pontificis provi- dentia ad ea diligenter attendit ut quae salutem animarum et quietem persona- rum ecclesiasticarum, tam saecularium quam regularium, et earum conscientia- rum serenitatem respiciunt, nullis scrupulis subiaceant.

Extordium

§ 1. Licet itaque fratres, praecipue Men- dicantes, vigore indulguntur et privilegio- rum eis apostolica auctoritate concessorum, possint administrare Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, absque licentia parochi proprii, laicis et aliis toto anni tempore, praeterquam in die Resurre- ctionis Domini nostri Iesu Christi; nihilominus in terra de Tusculano et aliis for- san locis dioecesis Brixienensis circa admi- nistrationem dicti sacramenti dubitatum fuit an si quis reffectus sacra Communione ab ipsis fratribus in uno ex diebus octavae ipsius Resurrectionis, animo et in-

In dioecesi Brixienensi dubitatum est an praecepto Ecclesiae satisfaciat, qui Sanctam Eucharistiam sumpserit in ecclesia Ordinis Mendicantium infra octavam Resurrectionis.

† Ex Regest. in Secret. Brevium.

VII.

Unio officiorum diaconi et subdiaconi Graecorum capellae Pontificiae collegio Graeco de Urbe, cum omnibus honoribus, sulario excepto; et concessio privilegii alumnis ad id deputandis suscipiendi diaconatus et subdiaconatus ordines extra tempora, non servatis interstitiis, cum dimissorialibus rectoris, ad titulum praedicti collegii, et a quocumque catholico antistite 1.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Cum ex antiqua et solemni ac a praedecessoribus nostris usque ad haec tempora usitato ritu institutum fuerit ut, quoties missa pontificalis per Romanum Pontificem publice ac solemniter celebratur, Evangelium et epistola, nedum latino, sed graeco etiam sermone conscripta, recitentur; nos, cupientes, pro ipsius loci dignitate et amplitudine, personas idoneas ad huiusmodi functiones assumi, ac simul considerantes in collegio Graecorum de Urbe, auctoritate apostolica instituto, complures adolescentes, ex diversis ipsius Graeciae provinciis oriundos, bonis moribus, ecclesiasticis et catholicis disciplinis imbutos, et a teneris annis litterarum, maxime sacrarum, studiis deditos non deesse, qui aptius propria et paterna lingua praedictum munus exequi valeant; ideoque cum huiusmodi officia diaconatus et subdiaconatus Graecorum, seu loca duo, diaconi videlicet et subdiaconi, ex nostris numerariis seu participantibus, quibus recitandi Evangelium et epistolam graeca, nobis et Romano Pontifici pro tempore publice ac solemniter celebrantibus, cura, ut praefertur, incumbit, per liberas resignationes dilectorum filiorum Balduino Felicis, nuper diaconi, et Sebastiani Chiavazzi,

Ab antiquo institutum est in Pont. capella epistolam et Evangel. graece recitari.

Quare Sixtus diaconi et subdiaconi officium Graecorum collegio Graecorum Urbis unit

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

tentione satisfaciendi praecepto Ecclesiae, de quo in Cap. Omnis utriusque sexus; De poenit. et remiss., satisfecerit dicto praecepto; necnon quod limitatio illa, quae excipit dictam diem Resurrectionis, intelligatur restricta ad eandem diem dumtaxat aut potius ad omnes dies dictae octavae; ita ut, quemadmodum ipsi fratres non possunt administrare ipsum Sacramentum dicta die Resurrectionis, nequeant pariter id facere in tota illius octava. Postremo an ipsi fratres seu presbyteri particulares debeant incipere tempus Paschatis Resurrectionis a die Dominica in Ramis Palmarum exclusive usque ad diem dominicae octavae ipsius Resurrectionis inclusive, seu a die in Coena Domini inclusive, usque ad ipsam octavam.

§ 2. Nos, dubia praefata de medio submovere volentes, de consilio dilectorum filiorum nostrorum S. R. E. cardinalium super consultatione et causis regularium, harum serie decernimus et declaramus non posse dici satisfecisse canoni, qui a dominica Palmarum per totam octavam Paschatis extra propriam parochiam, sine sui parochi licentia, communicavit.

§ 3. Non obstantibus indultis et privilegiis praedictis; ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 4. Ceterum, quia difficile foret praesentes litteras ad singula quaeque loca, ubi necesse fuerit, deferri, volumus quod earum transumptis, sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, et manu notarii publici subscriptis, eadem prorsus fides adhibeatur quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die nona augusti MDLXXXVI, pontificatus nostri anno secundo.

Dat. die 9 aug. 1586, pontif. anno II.

Pontifex declarat. praecepto eum non satisfacere qui extra propriam parochiam sine parochi licentia S. Communem accipere.

Contrariis non obstantibus.

Fides harum transumptis adhibenda.

nuper subdiaconi graecorum, de illis quae tunc respective obtinebant, in manibus nostris sponte factas, et per nos admittas, vacaverint et vacent ad praesens; motu proprio et ex certa nostra scientia, Cameram Apostolicam solutione quorumcumque salariorum et stipendiorum ordinariorum et extraordinariorum dictis Balduino et Sebastiano ac pro tempore existentibus diacono et subdiacono graecis persolvi solitorum, harum serie liberantes ac penitus eximentes, sive illa eidem Camerae remittentes et condonantes, eiusdemque Camerae ac quocumque alios Palatii Apostolici seu capellae nostrae officiales et ministros ad ea ulterius persolvenda, seu illorum loco ad aliud quidpiam minime teneri. Decernentes, eadem officia seu loca Evangelium et epistolam graeca in missa huiusmodi pontificali recitandi seu decantandi, cum praedicto ac aliis oneribus et honoribus illorum consuetis, dicto collegio Graecorum de Urbe et illius alumnis per ipsos alumnos diaconos et subdiaconos, ad nutum venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. cardinalium modernorum et pro tempore existentium eiusdem collegii protectorum ad id munus deligendos seu deputandos et amovendos, exercendum, auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo concedimus et assignamus, ac unimus, annectimus et incorporamus; eosdemque alumnos, sicut praefertur, pro tempore delectos et deputatos in nostros et Apostolicae Sedis diaconos et respective subdiaconos Graecos numerarios, non tamen participantes, cum ex ipsius collegii reditibus aut aliunde congrua eis alimenta suppeditanda sint, recipimus, et aliorum nostrorum et dictae Sedis diaconorum et subdiaconorum numerariorum, non tamen participantium, et sine eorum praedicio, numero et consortio favorabiliter aggregamus, ac in loca dictorum

Balduino et Sebastiani, quoad officia seu loca huiusmodi respective eorumque liberum exercitium ac alia omnia dicta officia quomodolibet convenientia, non tamen salaria et stipendia praedicta, substituiimus et subrogamus.

§ 2. Decernentes eosdem alumnos sic pro tempore delectos et deputatos, ac eorum quemlibet, quamdiu eorum deputatio huiusmodi duraverit, ad officia et loca ac exercitia huiusmodi respective, necnon honores, onera, privilegia et praerogativas illorum occasione debitas et debita, praemissis tamen salariis et stipendiis exceptis, nullo alio a nobis vel pro tempore existente Romano Pontifice expectato mandato, in locum dictorum Balduino et Sebastiani recipiendos et admittendos fore, ac recipi et admitti debere; ac volentes, quod omnibus et singulis privilegiis, immunitatibus, honoribus, favoribus, exemptionibus, concessionibus et gratiis, quibus dicti Balduinus et Sebastianus ac alii nostri et dictae Sedis diaconi et subdiaconi Graeci respective uti, potiri et gaudere soliti sunt, potuerunt aut debuerunt, in omnibus et per omnia utantur, potiantur et gaudeant, ac etiam in futurum uti, potiri et gaudere libere et licite valeant, ita ut sub obedientia protectorum, rectoris et superiorum dicti collegii, sicuti ceteri eiusdem collegii alumni, permaneant, et eis ut prius omnino subsint ac pareant.

§ 3. Et insuper, cum ad obeunda huiusmodi munia expediat dictos alumnos ad sacros huiusmodi ordines, prout occasio et temporis opportunitas exegerit, promoveri, eisdem alumnis, ut de licentia dilecti filii nostri Iulii Antonii tituli S. Bartholomaei in Insula presbyteri cardinalis S. Severinae nuncupati, unius ex modernis seu alterius ex pro tempore existentibus protectoribus, cui dicti collegii administratio et cura incumbit aut si-

Alumnos ad hoc deputandos a protectoribus dicti collegii singulis privilegiis, salariis exceptis, huiusmodi competentes fructus decantat sub obedientia tamen rectoris collegii.

Alumnos ad hoc officium deputandos privilegiorum, concessionum, exemptionum, honorum, favorum, gratiarum, et aliorum omnium, quae ad huiusmodi officia spectant, utantur.

milititer incumbet, ac eiusdem collegii rectoris seu aliorum per praedictos protectores deputandorum examine praecedente, in quo quidem examine idoneitatis ad huiusmodi officia exercenda ratio habeatur, etiam tempore a iure statuto ¹, etiam quibuscumque dominicis vel aliis festivis, aut etiam feriatis seu non feriatis, etiam continuis diebus; interstitiisque temporum a concilio Tridentino constitutis non expectatis, etiam absque suorum ordinariorum litteris dimissorialibus, ac sine aliquo beneficii aut patrimonii, sed tantummodo dicti collegii titulo, ab eodem Iulio Antonio cardinale seu uno ex pro tempore existentibus protectoribus praedictis, quibus administratio ipsa incumbet, sive, de eius licentia, a quocumque catholico antistite, gratiam et communionem dictae Sedis habente, per ipsum eligendo, in Urbe seu Curia Romana residente, ad omnes etiam sacros subdiaconatus et diaconatus ordines promoveri, ac postquam promoti fuerint in illis, etiam in altaris ministerio ministrare; ipsique antistiti sic eligendo, ut ordines huiusmodi eis conferre libere et licite valeat, dicta auctoritate indulgemus.

§ 4. Non obstante regula nostra de iure quaesito non tollendo; et de unionibus committendis, vocatis quorum interest, exprimendoque vero valore; necnon etiam Lateranensis concilii ultimo celebrati, uniones perpetuas nisi in casibus a iure permissis fieri prohibentis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac in conciliis, etiam generalibus, editis, et capellae seu collegii diaconorum et subdiaconorum nostrorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indullis et litteris apostolicis illis et pro tempore existentibus Graecis diacono et subdiacono

¹ Legimus extra tempora a iure statuta (R. T.).

quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis; quibus omnibus alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die 1 septembris MDLXXXVI, pontificatus nostri anno secundo.

Dat. die 1 septem. 1586, pontif. an. II.

VIII.

Confirmatio statuti a cardinale Albano, dum gubernatoris officio in provincia Marchiae fungebatur editi pro mercatorum eiusdem provinciae indemnitate in descriptione bonorum sub mulierum dote comprehensorum ¹.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Expositum nobis nuper fuit pro parte dilectorum filiorum mercatorum provinciae Marchiae Anconitanae quod alias dilectus filius noster Ioannes Hieronymus, tituli Sancti Ioannis ante Portam Latinam, S. R. E. cardinalis Albanus nuncupatus, dum gubernatoris officio in eadem provincia fungeretur, ut creditorum indemnitati consuleretur, adversus quorum legitima credita persaepe fraudes moliri ab uxoribus debitorum comperiebat: quippe quae comparentes in curia bullettinos obtinere solerent, quod pro debitis viri aut soceri non molestarentur in earum bonis dotalibus vel parafrenalibus; curarentque deinde in inventario, quod ex forma bullettini conficiebatur, coram ordinario loci describi pro dotalibus et tamquam dotalia omnia et singula bona, quae domi vel alibi sibi et viro esse inveniebantur, nihil penitus excipientes: quod tunc de cetero dicti bullettini illis mulie-

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

Omnem hypothecam favore uxoris in bona mobilia viri transferri statuit.

Et post quindecim dies fieri inventarium bonorum ad dotem uxoris spectantium;

Inhibitorum poenas in contrahentes.

Taxam quoque descriptionis testium, productionis, instrumenti, declarationis, iudicis, etc. formavit.

ribus, quarum dotes in bonis stabilibus sui viri servari possent, nullatenus suffragarentur mandavit et decrevit; ac extunc, huiusmodi decreti auctoritate, omnem hypothecam, sive generalem sive specialem, mulieri competentem super bonis praedictis mobilibus et semioventibus viri, in alia eiusdem viri bona stabilia, si tamen dote sufficientia essent et per maritum possiderentur, transtulit; voluitque quod etiam infra quindecim dies post datam bullettini huiusmodi, inventarium praedictum fieret, et dumtaxat in eo describeretur quod per instrumenta vel per fide dignos testes dotale seu parafrenale esse, id est in dotem vere traditum, et de domo mulieris in domum viri, tanquam dos sive uti parafrenale portatum doceretur, sub poena contrahentis et describentis in inventario praedicto alia, quae, ut supra, non docerentur per testes vel instrumenta esse dotalia vel parafrenalina, centum scutorum Camerae Apostolicae applicandorum, et privationis ab officio; et insuper idem Ioannes Hieronymus iussit quod examinatio testium et descriptio in forma pauperum fieret, id est pro dimidio debita mercedis, ita ut pro singulo teste unus bononensis dumtaxat solveretur; et pro exhibitione et productione instrumenti, alius bononensis; ac pro registratione et aliis opportunis, dimidium eius quod deberetur; et pro signo necnon publicatione, duo tantum bononeni; et pro declaratione iudicis, si fieri expediret vel petita esset, quod illa bona vel dotalia vel parafrenalina essent, postquam ita iudici constaret, quatuor bononeni solummodo solverentur; et nihilominus, in casu in quo propter numerum testium et scripturarum magna deberetur merces, non posset tamen tota mercedis summa, computatis omnibus quae iudici et notario pro quibuscumque darentur, quatuor bononensium quantita-

tem, sub poena iudici recusanti declarare et alia facere quae teneretur, ac suum officium talibus personis impartiri, quinquaginta scutorum eidem Camerae applicandorum, privationisque ab officio; et notario renuenti cum mansuetudine, et sine mora, ac libenti animo talia scribere et facere, omniaque alia sui officii opportuna praestare, aliorum quinquaginta scutorum, ut supra applicandorum, necnon privationis ab officio aliisque eiusdem Ioannis Hieronymi cardinalis arbitrio insignendis poenis, excedere possent, et alias prout in publico eiusdem Ioannis Hieronymi cardinalis documento, sub datum videlicet Maceratae, die xx februarii MDLXX, plenius continetur.

§ 2. Cum autem mercatores praedicti cupiant praedicti Ioannis Hieronymi cardinalis mandatum, decretum, voluntatem et iussionem huiusmodi, pro eorum subsistentia firmiori, nostro et Sedis Apostolicae patrocinio communiri, nobis humiliter supplicari fecerunt, quatenus eis in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 3. Nos, dictos mercatores et eorum singulos specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, eiusdem documenti veriores tenores praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, mandatum, decretum, voluntatem ac iussionem omniaque in eodem documento contenta, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, eisque perpetuae et inviolabilis firmitatis robur adiciamus, omnes-

Mercatorum provinciae Marchiae instantia pro praedictorum confirmatione.

Confirmat Sixtus, et iubet perpetuo observari.

IX.

Erectio praesidatus Montis Alti, cui terrae Montis Fortini et Montis Monachi uniuntur: additis nonnullis statutis, nonnullisque concessis privilegiis et exemptionibus 1.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Postquam nos nuper patriam nostram carissimam Montis Alti debito civitatis titulo decoravimus, ipsiusque incolas et habitatores nostri obsequentissimos civitate perpetuo donavimus, id in praesentiarum nobis agendum est, ut illa eis ac terris nostri praesidatus concedamus, quae felicem statum et communem utilitatem et commoditatem eorum concernere dicuntur.

§ 1. Motu itaque proprio statuimus et ordinamus quod gubernium civitatum et terrarum dicti praesidatus apud eandem nostram civitatem Montis Alti perpetuo esse debeat; et pro tempore existentes dicti praesidatus gubernatores perpetuam ibidem residentiam facere, et iustitiam administrare teneantur.

§ 2. Concedimus propterea ipsis civitatibus ac terris perpetuum gubernium distinctum et separatum, liberantes omnes et singulas praefatas civitates ac terras ac personas, incolas et habitatores earundem a gubernio et regimine provinciae Marchiae, ita ut, perpetuis futuris temporibus, terrae et civitates ipsius praesidatus nec congregationi provinciali nec contributioni expensarum per dictam provinciam Marchiae faciendarum adstringantur; ac provinciales dictae provinciae suas expensas solvant, et subiecti gubernio dicti praesidatus, debeant dumtaxat solvere ex-

1 Ex Regest. in Secret. Brevium. — Oppidum Montis Alti in civitatem erectum die 24 novembris huiusce anni legere est in constitutione LXXII, quae incipit Super universas, etc. l. VII. pag. 800.

Præsentium

Statum praesidatus in urbe Montis Alti re- stituit.

Civitates praesidatus Montis Alti a regimine et contributionibus provinciae Marchiae exemptas declaravit.

que et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui intervenerint quomodolibet in eisdem, supplemus, caeque omnia per eos, ad quos nunc spectat, et pro tempore quomodolibet spectabit, perpetuo firmiter observari debere, nec ab illis ullo unquam tempore resiliiri posse, sed ad illorum omnium observationem sub eisdem poeniscogi et compelli posse: sicque etiam per quoscumque iudices et commissarios, ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores ac S. R. E. cardinales et legatos de latere, in quavis causa et instantia, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et diffiniri debere; nec non irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

§ 4. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon eiusdem provinciae statutis et consuetudinibus; ac etiam novis reformationibus; privilegiis quoque, indulgiis et litteris apostolicis eidem provinciae, illiusque incolis et quibusvis aliis personis sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et derogatoriis derogatoriis irritantibusque et aliis decretis, etiam motu proprio et consistorialiter ac alias in contrarium quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiam si de illis specialis et expressa mentio habenda esset, ad effectum praesentium, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die 11 novembris MDLXXXVI, pontificatus nostri anno secundo.

Dat. die 2 nov. 1586, pontif. anno 11.

Contraria tollit

penas, quas facient, quaeque ordinabuntur in eorum congregationibus apud eandem civitatem Montis Alti perpetuis futuris temporibus fiendis, eisdem modo et forma, quibus ibidem antiquitus factum fuit.

§ 3. Ut autem dictum gubernium firmitus subsistat, statuimus et ordinamus quod notarii, tam civiles quam criminales, debeant continuo habitare in eadem civitate Montis Alti, et inibi unum archivium erigere, ubi cum magno studio, fidelitate et diligentia conserventur omnes scripturae ad dictum gubernium spectantes, ipsumque archivium inde nullo modo amoveri possit, sub poena privationis eorum officiorum; ipsique notarii in fine cuiuslibet gubernii syndicatui stare, et de administratis, syndicis, ab ipsa praesidatus congregatione deputandis, rationem reddere.

§ 4. Et ut rerum abundantia in dictis civitatibus et terris praesidatus, quantum fieri potest, existat, statuimus quod nullus praedicto gubernio minime subiectus, possidens bona in terris praedictis, possit inde extrahere seu extrahi facere aliquam grani quantitatem, nisi prius sibi reliquerit tertiam partem, quam pro pretio currenti vendere debeat.

§ 5. Praeterea, cum civitates et terrae ac loca dicti praesidatus gubernio subiecta, stipendium et salarium gubernatori et officialibus eiusdem gubernii persolvant, ipsas terras, civitates et loca earumque personas a solutionibus custodiarum ab ipsis fieri solitis pro provisionibus seu mercedibus gubernatoris et officialium civitatis nostrae Maceratensis, prorsus liberamus et eximimus.

§ 6. Necnon terris, civitatibus et locis dicti praesidatus facultatem eligendi eorum praetorem concedimus, ita tamen ut electio huiusmodi per Sedem Apostolicam, absque aliqua retardatione et exceptione, confirmari debeat.

§ 7. Et ut homines dicti praesidatus maiori cum rerum copia vivere possint, ipsis terris, civitatibus et locis indulgemus ut libere et absque ullis impedimentis possint emere granum regni Neapolitani, ubi id commodius facere poterunt et eis benevisum fuerit, ac illud conducere et conducere ad eorum civitates, terras et loca, nullius ad hoc requisita licentia.

§ 8. Eos quoque liberamus et eximimus ab omnibus vectigalibus, dantiis, doganis, gabellis et transitibus, qui res, bona et merces cuiusvis generis ad dictam civitatem Montis Alti conducent, per quadraginta milliaria circum circa eandem civitatem Montis Alti, excepta tamen dogana Anconae et aliis doganis pro rebus extra Statum per mare transportandis; inhibemus propterea dictorum vectigalium, dantiarum, gabellarum et transituum huiusmodi conductoribus, exactoribus et appaltatoribus ne personas praedictas, eorumque res, merces et bona quoquo modo molestare, aut ab eis quidquam, ratione earundem rerum et mercium, tam in eundo quam redeundo, exigere praesumant.

§ 9. Et quia terrae nostrae Montis Fortini et Montis Monachi dicti praesidatus gubernio subiectae, non erant primitus aggregatae numero aliarum terrarum dicti praesidatus, volumus ut illae in futurum sint perpetuo aggregatae dicto praesidatus, prout illas per praesentes nostras aggregamus, gaudeantque, eisdem privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, praerogativis et aliis gratiis, quibus aliae dicti praesidatus civitates, terrae et loca gaudent et potiuntur, et gaudere et potiri poterunt quomodolibet in futurum, liberantes eas prorsus et eximentes a gubernio et congregatione provinciae Marchiae et praefectura Montanae.

§ 10. Postremo litteras liberi commer-

Necnon frumentum emendi in regno Neapolitano.

Eximit a quocumque vectigali pro rebus ad urbem Montis Alti transvehendis.

Eisdem praesidatus Montis Alti terras Montis Fortini et Montis Monachi subdit.

Archivium ibi notariosque constituit, qui congregationis syndicatui subsint.

Frumentum ab eis, qui in praesidatus non subsint, inde extrahi prohibet.

Eximit a solutionibus custodiarum et mercedis, quae gubernatori Maceratensi solvi solent, ut in solutionibus eorum gubernatoris.

Facultatem eligendi praetorem a Sede Apostolica concedit.

Bandem ab omnibus terris et locis mensuram et pondus haberi mandat.

cii a nobis concessas inviolabiliter et perpetuo observari volumus et mandamus: necnon decretum a congregatione factum quod omnes civitates, terrae ac loca dicto gubernio subiectae debeant habere unum et idem pondus et mensuram, videlicet cameralem, sub poenis a gubernatore imponendis, confirmamus et observari mandamus, modo et forma quibus supra.

Concessa a Romanis Pontificibus privilegia confirmat.

§ 11. Necnon omnia et singula privilegia, exemptiones, praerogativas, bullas et alias gratias civitatibus, terris et locis praedictis per nos et alios Romanos Pontifices praedecessores nostros hactenus quomodolibet, tam in materia gravi quam cuiusvis alterius rei concessas, quatenus sint usu receptae; approbamus et confirmamus illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac illa et illas ad quos spectat et in futurum quomodolibet spectabit, inviolabiliter observari debere.

Sicque ubique servari praecipit.

§ 12. Sicque per quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam legatos de latere, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et diffiniri debere; necnon irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

Contrariis quibuscumque derogat.

§ 13. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, de una, et concilii generalis de duabus diaetis, dummodo ultra tres diaetas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur; necnon recolendae memoriae Pii Papae IV, etiam praedecessoris nostri, de registrandis gratis Camerae Apostolicae interesse concernentibus in eadem Camera, intra certum tunc expressum tempus; ac aliis

constitutionibus et ordinationibus apostolicis, et quatenus opus sit, nostra de non tollendo iure quaesito; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis et expressa mentio, seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptorum ades.

§ 14. Volumus autem quod earumdem praesentium transumptis, etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xiii decembris MDLXXXVI, pontificatus nostri anno secundo ¹.

Dat. die 23 dec. 1586, pontif. anno II.

X.

Confirmatio exemptionis a diversis Romanis Pontificibus concessae collectori generali et subcollectoribus Hispaniarum a iurisdictione ordinariorum ².

Sixtus Papa V, ad futuram rei memoriam.

§ 1. Cum, sicut accepimus, alias felici-

¹ Hoc anno, die 8 maii, constitutione, cui initium *Regimini militantis Ecclesiae*, Sixtus PP. privilegia a praedecessoribus Pontificibus Ordini Sanctissimae Trinitatis Redemptionis Captivorum concessa confirmavit: parique modo litteris datis die 25 iulii, quarum initium est *Romanus Pontifex*, confirmavit privilegia concessa Congregationi S. Bernardi Regnorum Hispaniarum Ordinis Cistercien., eademque privilegia ad ceteras eiusdem Ordinis congregationes extendit. Rata etiam habuit distinctis constitutionibus privilegia Hospitalium S. Spiritus in Saxia de Urbe, et S. Joannis Hierosolymitani. Prima autem constitutio data die 13, augusti incipit *Exigit incumbentis nobis, etc.* Secunda vero expedita die 20 septembris sic exorditur: *Etia ex nostri.* ² Ex Regest. in Secret. Brevium.

Paulus III et Gregorius XIII collectorem generalem spoliiorum in regnis Hispaniarum a iurisdictione ordinarii eximendo ceteros Camerae spoliiorum officiales subiectos declarant.

cis recordationis tam Paulus III quam Gregorius XIII, Summi Pontifices praedecessores nostri, motu proprio, ac ex certa eorum scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, per suas in forma brevis litteras pro tempore existentem spoliiorum et iurium Camerae Apostolicae in regnis Hispaniarum collectorem generalem; necnon in qualibet eorumdem regnorum civitate et dioecesi subcollectorem, advocatum et procuratorem fiscales, et in causis spolia ac iura huiusmodi respicientibus actuarium, notarium, in Beati Petri et Sedis Apostolicae protectionem ac suos et pro tempore existentis Romani Pontificis familiares receperint, eosque ac omnia et singula beneficia ecclesiastica et bona eorum, donec in huiusmodi negotii exercitio et officio actualiter forent, ab omnium et singulorum ordinariorum locorum et quorumcumque aliorum superiorum in dictis regnis Hispaniarum existentium iurisdictione, superioritate et potestate, itaut ordinarii et quivis alii superiores praefati eorumque officiales et vicarii contra huiusmodi litterarum tenorem nullam, dicto tempore durante, in eos, etiam ratione delicti, contractus aut rei, de qua agi contingeret, superioritatem, potestatem vel iurisdictionem valent exercere, aut excommunicationis vel alias sententias, censuras et poenas in eos infligere, exemerint et totaliter liberaverint, ac subcollectores, advocatum, procuratorem et notarium praefatos dicti generalis collectoris iurisdictioni et potestati immediate subiecerint: dantes et concedentes praedicto collectori generali, quod praemissa omnia et singula in praedictos omnes et singulos subcollectores, advocatum, procuratorem et notarium eam, quam ipsorum ordinarii, cessantibus dictis litteris, in eos haberent iurisdictionem ac potestatem.

§ 2. Et deinde recolendae memoriae Bull. Rom. Vol. IX. 33

Pius Papa IV, similiter praedecessor noster, per alias litteras suas ipsius Pauli litteras approbaverit et innovaverit, ac, pro potiori cautela, ipsos collectorem generalem, subcollectores, advocatum et procuratorem ac notarium sub Beati Petri et Sedis huiusmodi protectione, ac in suos etiam et eiusdem Romani Pontificis familiares pariter receperit, et eisdem modis et formis exemerit ac prorsus liberaverit, prout in singulis praedecessorum huiusmodi litteris plenius continetur.

§ 3. Nos igitur, eorumdem praedecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, singulas praedecessorum huiusmodi litteras praedictas, quarum veriores tenores praesentibus pro sufficienter expressis haberi volumus, ac prout illas concernunt, praeter decimarum et subsidiorum exemptiones in eis contentas, auctoritate apostolica, tenore praesentium, confirmamus, approbamus et innovamus; ac nihilominus, ad maiorem et potiore cautelam, dictos collectorem generalem, subcollectores, advocatos, procuratores et notarios etiam sub Beati Petri et eiusdem Sedis protectione, ac in nostros et Romani Pontificis pro tempore existentis familiares, denuo recipimus, et eisdem modis et formis, quibus dicti praedecessores fecerunt, exceptis supradictis, eximimus et totaliter liberamus; necnon subcollectores, advocatos, procuratores et notarios huiusmodi generalis collectoris iurisdictioni, superioritati et potestati immediate harum serie subiicimus, dictoque collectori generali in omnes supradictos omnimodam ac totalem iurisdictionem per se vel alium seu alios exercendam concedimus.

§ 4. Non obstantibus omnibus illis, quae dicti praedecessores in suis litteris praedi-

Pius IV Pauli litteras confirmavit; officiales huiusmodi Romani Pontificis familiares esse declaravit.

Haec omnia rata habet Sixtus.

Contrariis derogat.

ctis voluerunt non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xvii ianuarii MDLXXXVII, pontific. nostri anno secundo.

Dat. die 17 ian. 1587, pontif. anno II.

XI.

Revocatio licentiarum quibusvis mulieribus, cuiuscumque status, conditionis et dignitatis existentibus, a quibusvis, etiam Romanis Pontificibus, concessarum ingrediendi monasteria monialium in regnis Hispaniarum 1.

Sixtus Papa V, ad futuram rei memoriam.

Quoties gratiae, indulta vel alia privilegia a Sede Apostolica concessa, licet ad spiritualem piam mentium consolationem ab initio tendant, si temporis tamen successu religiosarum personarum animabus detrimentum vel incommodum afferre dignoscantur, religionis et caritatis ratio suadet ut illa salutari praesidentis consilio submoveantur.

§ 1. Quocirca, pro commisso divinitus nobis officio, sanctimonialium quieti et tranquillitati consulere, ac omnia quae illas a divino cultu et a spiritualium cogitatione et exercitio avocant, cum ex frequentibus saecularium mulierum visitationibus et colloquiis earum devotio in tepestere soleat, debitaque per eas in lastris ministeria paulatim dimittantur; impedimenta tollere, atque pericula et scandala ab eis remove cupientes, quo scilicet ipsae, nulla re praepeditae, iuxta Ordinum suorum regularia instituta, ac decretum sacri concilii Tridentini, tranquillis mentibus Altissimo praestare possint famulatum, sicut ab eadem die, qua uni-

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

versae Ecclesiae Dei praesse coepimus, in cunctis orbis terrarum partibus id statuere nobis in mentem veniebat; ita hoc tempore in Hispaniarum regnis et dominiis, ubi carissimus in Christo filius noster Philippus rex catholicus, pro eius eximia in Deum pietate, id fieri, ad evitanda huiusmodi incommoda et scandala (ut nobis relatum fuit), haud mediocriter expetit, hoc ipsum observari summopere requirimus, auctoritate apostolica, tenore praesentium, revocamus et abolemus omnes et quascumque licentias et facultates ingrediendi monasteria, domos et loca monialium quorumvis Ordinum, tam episcopis, quam aliis locorum ordinariis et superioribus subiectarum, quibusvis mulieribus, cuiuscumque status et conditionis existant, etsi comitali, marchionali et ducali dignitate praefulgeant, tam a praedecessoribus nostris, quam a nobis et Sedis Apostolicae legatis aut aliis, et quibusvis, quantumcumque urgentibus, causis, sub quibuscumque tenoribus, et etiam derogatoriis derogatoriis, revocatorum restitutoriis aliisque efficacioribus clausulis, irritantibusque et aliis decretis, etiam motu proprio, et ex certa scientia, ac de apostolica auctoritatis plenitudine, atque ad imperatoris, regum, reginarum aliorumque principum contemplationem vel supplicationem concessas, confirmatas, ac etiam iteratis vicibus renovatas. Rursusque cassamus et annullamus litteras desuper confectas, et processus habitos per eosdem. Inhibentes eisdem, qui illas obtinuerunt, sub excommunicationis poena ipso facto incurrenda, super qua a nemine, nisi a Romano Pontifice, praeterquam in mortis articulo, absolutionis beneficium possit impertiri, ne, ipsarum licentiarum praetextu, monasteria huiusmodi ingredi audeant.

§ 2. Abbatissis vero et priorissis ac aliis praesidentibus dictorum monasterio-

Poenae abbas
1587 ac alia

XII.

Clerici et presbyteri, sive saeculares sive regulares, in regno Neapolitano possunt in tribunali ecclesiastico deponere contra exploratores Turcarum et Infidelium, quin incurrant in irregularitatem, quamvis rei mors sequatur 1.

Sixtus Papa V, ad futuram rei memoriam.

§ 1. Cum in regno Neapolitano, sicut nobis nuper expositum fuit, non desint improbi quidam et nepharii homines, Turcarum et aliorum Infidelium exploratores seu delatores, qui, propriae salutis immemores, ac Dei timore postposito, eosdem hostes nostros de iis, quae in dicto regno aut alibi a christianis in dies geruntur aut nunciantur, certiores fieri curent, adeo ut saepe etiam occulta, operatale sceleratorum; ipsi Turcae et Infideles accersiti, opportuno ad nocendum tempore christianos in captivitatem et miseram servitutem adducant, eorumve agros incendiis et depopulationibus vastent.

§ 2. Nos, cupientes, ut christianae reipublicae et cunctorum fidelium securitati consulatur, pessimum huiusmodi genus palam detegi, ac condignis suppliciis affici, universis et singulis clericis et personis ecclesiasticis, tam saecularibus quam cuiusvis Ordinis regularibus, etiam in saceris et presbyteratus ordinibus constitutis, in regno praedicto nunc et pro tempore degentibus, cuiuscumque status, gradus et conditionis fuerint, ut ipsi et eorum quilibet, sive ad procuratoris fisci sive ad aliorum quorumcumque instantiam, sive etiam ex mero officio contra dictos exploratores aut delatores dumtaxat requiratur aut procedatur, in quavis causa criminali vel mixta, mota aut movenda, coram ecclesiastico iudice testimonium

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

praesidentibus indictae, si aliquam foeminaam in monasteria ingredi permittant

rum, domorum et locorum earumque superioribus, quocumque nomine vocentur, districte praecipimus, sub eadem excommunicationis poena, necnon privationis dignitatum et officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa et alia in posterum obtinenda, ne in monasteria, domus et loca sua aliquam, ut praefertur, mulierem, praetextu huiusmodi licentiarum et facultatum, ingredi faciant vel permittant.

§ 3. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, monasteriorumque et Ordinum praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, exemptionibus et indultis apostolicis, illis eorumque superioribus praedictis ac aliis quibuscumque per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et dictam Sedem sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis concessis, confirmatis ac etiam iteratis vicibus innovatis. Quibus omnibus, eorum tenores, perinde ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 4. Quoniam autem difficile foret praesentes ad omnia loca perferri, volumus earum exemplis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eandem fidem, in iudicio et extra illud, ubique locorum adhiberi, quae adhiberetur praesentibus si essent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xx ianuarii MDLXXXVII, pontific. nostri anno secundo.

Dat. die 20 ian. 1587, pontif. anno II.

Transumptis
danda fides.

Causa tenenda
legis.

Facultas, de
qua in rubrica.

Ratio revocandi indulta alias a Romanis Pontificibus concessa.

Revocatio de qua in rubrica.

veritati perhibere, et quidquid sciverint fideliter deponere et testificare libere et licite valeant, nec propterea aliquam poenam aut censuram ecclesiasticam incurrant, etiamsi post testimonium huiusmodi praestitum, ditorum delinquentium sanguinis effusio, membrorum mutilatio aut mors inde sequantur, licentiam et facultatem, auctoritate apostolica, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

Obstantibus derogatio

§ 3. Non obstantibus generalis concilii atque aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die vii februarii MDLXXXVII, pontificatus nostri anno secundo.

Dat. die 7 jan. 1587, pontif. anno. II.

XIII.

Revocatio constitutionis Gregorii Papae XIII contra committentes monopola in regno Aragonum, quoad poenas spirituales tantum.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Pro diversis rerum et temporum circumstantiis Pontifices quae a suis praedecessoribus statuta sunt revocant.

Circumspecta Romani Pontificis providentia nonnumquam ea quae, certis suadentibus causis, per eius praedecessores statuta sunt, rerum et temporum conditione mutata, aliisque novi et opportunis remediis adinventis, ad iuris primitiam et pristinum statum reducit, afferat et revocat, prout res ipsa exigit, et idem in Domino conspicit salubriter expedire.

Gregorius XIII committentes monopola in re-

§ 1. Alias siquidem felicis recordationis Gregorius Papa XIII, praedecessor noster, secutus aliqua ex parte exemplum Ex Regest. in Secret. Brevium. -- Gregorii XIII constitutionem, quae hic laudatur, edidimus tom. VIII, pag. 220, eique initium est: Quaecumque.

piae memoriae Adriani VI, etiam nostri praedecessoris, intelligens quod in Aragonum regno multi, cupiditatis voragine ducti, ut famem in ipso regno pro eorum libito inducerent, christifidelibus pauperibus frumentum, vinum aut oleum quo voluissent pretio vendere possent, diversis sub praetextibus et cautelis, in iuris communis fraudem, quo annonam cariorum facerent, monopola diversa exercebant, ex quibus vel pauperes in dies fame perire contingebat, aut omnia bona sua una die, quo victum sibi parare possent, vendere cogebantur; ut malis atque incommodis huiusmodi aliqua ratione succurreret, per suas in forma brevis litteras, motu proprio, et ex certa scientia, litteras dicti Adriani praedecessoris innovando et extendendo, ne de cetero dicti improbi homines super frumento aut fructibus cuiusvis generis huiusmodi aliquem contractum, contra regni statuta ac iuris communis dispositionem, inirent seu celebrarent, sub excommunicationis et amissionis ditorum frumenti et fructuum, pro una videlicet regit, et alia executori, reliqua vero partibus denunciatori applicandis, poenis ipso facto incurrendis, prohibuit; et si prohibitioni huiusmodi paritum non fuisset, contra eosdem ad declarationem incursus censurarum et poenarum huiusmodi procedi voluit; eosdemque contravenientes et inobedientes huiusmodi excommunicationis sententiam ac amissionem frumenti et fructuum incidisse declarandi, ac sententias, censuras et poenas ecclesiasticas praedictas aggravandi, interdictum apponendi, et alia faciendi et exercendi, quae in praemissis et circa ea necessaria fuissent seu quomodolibet opportuna, certis personis seu iudicibus facultatem concessit: volens quod iidem et eorum quilibet dictos mercatores, de consensu regis seu locumtenentis, et, in eorum absentia, gubernato-

regno Aragonum temporalibus et spiritualibus poenis puniendos decrevit.

Omnes contractus sic initos reprobavit.

Tabelliones vero huius generis instrumenta, aliasve scripturam facere prohibuit.

Reos autem non excommunicationis tantum, sed confiscatione bonorum etc. puniendos voluit.

rum generalium dicti regni pro tempore existentium, contractibus illicitis huiusmodi revocatis et annullatis, et non aliter, eos qui in censuras et poenas huiusmodi incurrisse absolvi possent; omnesque contractus, vulgo quietamenti nuncupatos, eo in regno a mercatoribus in usum introductos, omnino reprobavit; prohibuit quoque ne tabelliones vel notarii publici, sive apostolica vel imperiali vel alia quacumque creati essent auctoritate, aliquod instrumentum conficere, vel in protocollum redigere, aut aliquam scripturam, etiam privatam, desuper conscribere pro cautela simplici, auderent vel praesumerent; si secus facerent, in tabelliones, tamquam crimen falsi committentes, animadverti voluit, utque ad eadem et alia quaecumque munera publicasque functiones perpetuo inhabiles essent; eos vero, qui in aliquo praedictorum contravenirent, praeter sententias et censuras, anathemati ac maledictioni aeternae, quam ex parte omnipotentis Dei in scriptis tulit, etiam infamiae perpetuae, ac crimini monopolii et indebitarum et iniustarum usurarum, confiscationi et privationi honorum quorumcumque immobilium et iurisdictionalium et feudorum omnino subiectos, et a Christi corpore et Ecclesiae Dei unitate separatos, ac omni et quocumque beneficio et officio, ecclesiastico vel saeculari, sive temporali sive perpetuo, ipso iure privatos, et ad illa inhabiles esse et fore statuit et declaravit; et in casibus praedictis absolutionem a sententia excommunicationis sibi et Romano Pontifici, praeterquam in mortis articulo, reservavit; aliaque nonnulla circa praemissa ordinavit, cum de sic iudicando, ac irritanti et aliis decretis, derogationibus ac clausulis adiectis, prout in eiusdem litteris latius continetur.

§ 2. Cum autem, sicut nobis nuper significavit carissimus in Christo filius no-

ster Philippus Hispaniarum rex catholicus, optatus finis his incommodis ex praemissis non successerit, nec per dictas praedecessorum huiusmodi litteras satis provisum fuerit, atque ipse in conventu seu consilio, quod Cortes dicitur, nuper in oppido de Monson in praedicto regno, in sua praesentia celebrato, gravium et rerum experientia insignium virorum consilio mature adhibito, quamdam constitutionem seu edictum, *Fuerum* nuncupatum, promulgaverit, per quam gravibus ac severis poenis talium hominum avaritia et cupiditas coercetur, atque huic malo iam satis congruum remedium adhibitum videatur.

Philippus II nonnullas leges edidit contra monopola committentes;

Statutisque corporalibus poenis huic malo satis providit.

§ 3. Nos, existimantes per tales poenas temporales abunde provisum fuisse, et attendentes gladium excommunicationis sobrie magnaue circumspectione exercendum esse, ac facile evenire posse ut complures, eius rei ignari, in laqueum misere inciderent, multis etiam talis poena perniciem potius afferat quam salutem, eiusdem Philippi regis precibus inclinati, litteras Adriani et Gregorii praedecessorum huiusmodi, quarum tenores praesentibus haberi volumus pro expressis, super praemissis editas, in quantum excommunicationis sententiam seu alias censuras et poenas ecclesiasticas contra praedictos infligunt, et in eis contenta quaecumque, auctoritate praesentium, perpetuo revocamus, cassamus et annullamus, volumusque illas vires et effectum de cetero non habere, easque nullas, irritas, invalidas ac nullius roboris vel momenti esse decernimus, perinde ac si ab eisdem praedecessoribus non emanassent, non obstantibus eisdem litteris, ceterisque contrariis quibuscumque.

Quare Sixtus Gregorii litteras revocat quod ad spiritualia poenas.

§ 4. Ut autem praesentes litterae facilius ad omnium notitiam perducantur, volumus ut earum exempla, etiam impressa, etc.

Harum transcriptis credi iubet.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxv februarii MDLXXXVII, pontificatus nostri anno secundo.

Dat. die 25 feb. 1587, pontif. anno II.

XIV.

*Revocatio litterarum Gregorii XIII contra bandoleros regni Aragonum in iis quae respiciunt poenas spirituales in praeclaudatis litteris enunciatis*¹.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Provida Romani Pontificis circumspectio, ea quae interdum a Sede Apostolica secundum temporis opportunitatem ac rei exigentiam ordinata fuerunt, iustis suadentibus causis, abrogat et immutat, prout, animarum salutis potissimum consulendo, in Domino conspicit salubriter expedire.

§ 1. Dudum siquidem felicis recordationis Gregorius Papa XIII, praedecessor noster, cum intellexisset quod in regno Aragonum humani generis hostis hominum mentes ita excaecabat, ut ab odiis et inimicitias ad caedes et homicidia committenda multos impelleret, cruentaque corporum morte, salutem animarum in extremam perniciem seu discrimen adduceret; multique eiusdem regni incolae ac nobiles, inimicitias et factiones inter se et bandositates, ut ipsi aiebant, exercere, satellites et varii generis armatos ducere et privatim habere, amicos et affines ad arma excitare, damna vicissim hostiliter quoquo modo inferre soliti essent, in grave animarum suarum periculum, et praecudicium plurimorum; quodque huius rei occasione et alii quamplurimi sicarii et

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium. — Hanc quoque Gregorii constitutionem vid. tom. VIII citat., pag. 45, num. XVIII.

praedones evadebant, qui, dum a potentioribus factionum capitibus, qua poterat quisque maiori manu et numero, privatis odiis et inimicitias fovendis alebantur, inde in diversas alias caedes, latrocinia, sacrilegia aliaque crimina prorumpere consueverunt: iis malis ac tam apertis diabolicis fraudibus cupiens aliqua ratione occurrere, per suas in forma brevis litteras suaque perpetua valitura constitutione, quancumque super praemissis consuetudinem, pro lege forsan observatam, tanquam a religione et christiana pietate omnino alienam, damnavit penitus et abolevit, ac a dicto regno penitus exulare voluit; sancivitque omnes et singulos, etiam duces, principes, marchiones, comites, barones et alios dominos temporales, et quoscumque alios dicti regni, qui pro sua vel amici vel propinqui, consanguinei, affinis vel cuiusvis alterius iniuria vindicanda, inimicitias, simultates, bandositates nuncupatas, exercere, et praemissorum occasione satellites et armatos homines evocare, aut apud se vel in terris et dominiis vel domibus suis aut alibi, publice vel occulte, alere, recipere aut retinere vel fovere ausi forent; qui necessarios, affines et amicos in factionem et partes suas contra aliquem vel aliquos excitarent; omnesque qui eadem fecissent aut illis causam dedissent, et qui arma pro praemissis quomodolibet sumpsissent; quique super his rebus alteri consilium, auxilium vel favorem praestitissent, auctoresque aut suasores fuissent; necnon eos qui, sub praetextu abusum huiusmodi, aliquem provocassent, aut illi quomodolibet vim intulissent, quique eam praetensam legem aut consuetudinem licitam et non omnino damnatam esse asseveravissent; ac eos omnes, quos in dictis partibus homicidia et latrocinia et alia scelera committendo seu vias infestando vagari contigisset, excommuni-

cationi; anathemati, maledictioni aeternae, interdicto omnibusque aliis censuris et poenis ecclesiasticis, eo ipso et absque alia declaratione incurrendis, voluit omnino esse subiectos, et a Christi corporis unitate, qui auctor est pacis et concordiae, omnino praecisos, eorumque absolutionem sibi et Romano Pontifici pro tempore existenti, praeterquam in mortis articulo, reservavit; et si personae huiusmodi ecclesiasticae forent, etiam omnibus et singulis ecclesiis, monasteriis, dignitatibus et aliis beneficiis ecclesiasticis per eos obtentis, seu in quibus et ad quae ius eis competeret, similiter eo ipso et absque alia declaratione, privavit, et ad illa et alia imposterum obtinenda infabiles existere, necnon illa, tanquam per privationem huiusmodi vacantia, per alios a se et Sede Apostolica impetrari posse; necnon quascumque pensiones annuas et illorum loco fructuum reservationes, illis apostolica auctoritate reservatas, concessas et assignatas, cessare, expirare et extinctas esse ipso facto; ac eos, qui ad illarum solutiones tenerentur, ad illas persolvendas aut praestandas minime teneri, nec propterea aliquas censuras aut poenas in litteris apostolicis reservationum huiusmodi contentas, incurere decrevit; eos vero, qui ex causis praedictis pugnassent et occisi fuissent, perpetua ecclesiastica carere voluit sepultura; ac eosdem omnes qui, dictae pravae consuetudinis praetextu aut alias, inimicitias aut bandositates praedictas exercere, et eos omnes, qui his de causis arma sumere ausi forent, aut quidquam contra litterarum huiusmodi auctoritatem commisissent, poenas contra pugnantes in duello vel locum ad monomachiam concedentes, aut alia circa idem singulare certamen committendum, illi et interessendo delinquentes, per concilium Tridentinum latas et irrogatas incurere declaravit, aliaque non-

nulla circa praemissa ordinavit, prout in dictis litteris latius continetur.

§ 2. Cum autem, sicut nobis significavit carissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum rex catholicus, optatus finis his incommodis ex praemissis non successerit, nec per dictas praedecessoris nostri litteras satis provisum fuerit, ipse in conventu seu consilio, quod Cortes dicitur, nuper in oppido de Monson in dicto regno, in sua praesentia celebrato, gravium rerumque experientia insignium virorum consilio mature adhibito, quamdam constitutionem seu edictum, *Fuerum* nuncupatum, promulgaverit, per quam gravibus et severis poenis talium hominum audacia coercetur, atque huic malo iam satis congruum remedium adhibitum videatur.

§ 3. Nos, existimantes per temporales poenas abunde quoad praemissa provideri posse, et attendentes gladium excommunicationis sobrie magnaue circumspectione exercendum esse, ac facile evenire posse ut complures, eius rei ignari, in laqueum misere inciderent, multis etiam talem poenam perniciem potius afferre quam salutem, eiusdem Philippi regis precibus inclinati, litteras Gregorii et forsitan aliorum praedecessorum super praemissis editas, quarum tenores praesentibus haberi volumus pro expressis, quoad supradicta, etiam in quantum excommunicationis sententiam seu alias censuras et poenas ecclesiasticas contra praedictos intelligant, aut in eis contenta quaecumque, auctoritate praesentium, perpetuo revocamus, cassamus et annullamus, et volumus illas vires et effectum de cetero non habere, ac nullas, irritas et invalidas et nullius roboris vel momenti esse decernimus, perinde ac si ab eisdem praedecessoribus non emanassent, non obstantibus iisdem litteris, ceterisque contrariis quibuscumque

Ecclesiasticos huiusmodi bandositates perpetrantes quocumque ecclesiastico beneficio, pensione etc. privavit.

Quos vero in huius generis poenis mori contingeret, ecclesiastica carere sepultura.

Ceterisque omnes poenas a Concilio Tridentino contra pugnantes in duello praesentibus voluit subtrahere.

Efficiatorem tam non mediocriter malo consultum a Philippo rege cum fuerit.

Sixtus Gregorii litteras revocat quoad poenas spirituales.

Gregorius XIII bandoleros seu inimicitias armata manu exercentes excommunicationi apposuit reservata Romano Pontifici ab solutione.

Exordium.

Præsentis constitutionis transumptis credi iubet

§ 4. Ut autem præsentis litterae facilius ad omnium notitiam perducantur, volumus ut earum exempla, etiam impressa, manu notarii publici subscripta, etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxv februarii MDLXXXVII, pontific. nostri anno secundo. Dat. die 25 feb. 1587, pontif. anno II.

XV.

Pœna exilii laicis regni Aragonum per regiam edictum inflicta extenditur ad ecclesiasticos eiusdem regni detinentes archibusium ad rotam breviorum quatuor palmis: iniuncto locorum ordinariis ut contra delinquentes procedant, etiam tamquam delegati Sedis Apostolicæ 1.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Cum, sicut exponi nobis nuper fecit carissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum rex catholicus, nuper edita fuerit constitutio quaedam sive edictum, per quam bono publico, et ad evitanda inconvenientia, et occasionem delinquendi in offensam Dei, inde provenire solita, archibusia, quae appellant ad rotam, mensura quatuor palmorum breviora, eiusdem regni incolis prohibita fuerunt sub poenis; videlicet, quoad nobiles et equites, ac præcipuos cives, exilii triennalis a dicto regno, pro prima vice, pro secunda vero, decennalis, ac pro tertia, perpetui, in eos qui talia archibusia quoquo modo haberent aut iis uterentur.

§ 2. Quare idem rex nobis humiliter supplicari fecit quatenus easdem poenas ad ecclesiasticos eiusdem regni extendere dignemur.

Idem rex huiusmodi poenam ad ecclesiasticos extendi petiit

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

§ 3. Nos itaque, eiusdem Philippi regis precibus inclinati, auctoritate apostolica, tenore præsentium, easdem poenas in omnes et quoscumque ecclesiasticos et clericos regni Aragonum, in sacris, etiam presbyteratus, ordinibus constitutos, tam saeculares, quam cuiusvis Ordinis ac militiae regulares, quavis dignitate, auctoritate et præeminentia fulgentes, etiam exemptos, et sub nostra ac beati Petri protectione immediate receptos, et quocumque privilegio suffultos, eorumque familiares, servientes et ministros extendimus, perinde ac si, quoad tales personas, a nobis et Sede Apostolica ab initio emanassent. Universis et singulis locorum ordinariis in dicto regno constitutis, et quibusvis competentibus iudicibus prædictam constitutionem seu edictum contra personas ecclesiasticas prædictas, etiam quoad exemptas, tamquam nostris et dictae Sedis delegatis, quae huiusmodi archibusia detinuerint ac quoquo modo habuerint, debitae executioni per se vel alium, tam per viam accusationis vel denunciationis vel simplicis querelae, quam ex mero officio, inquirendi et demandandi, procedendi, ac in eos poenas prædictas exequendi, ac executioni debitae ac privilegiatae demandandi, auxiliumque brachii saecularis ad id, si opus fuerit, invocandi, plenam, liberam et omnimodam, simili auctoritate apostolica, tenore præsentium, concedimus facultatem.

Extendit Pontifex mandando ordinariis locorum ut contra delinquent. procedant.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac in conciliis, etiam generalibus, editis; et quorumcumque Ordinum ac militiarum privilegiis, indultis et litteris apostolicis, specialibus vel generalibus, quorumcumque tenorum existant, per quae, præsentibus non expressa vel totaliter non inserta, effectus earum valeat quomodolibet impediri, etiam sub prætextu firmæ cuius-

Quibuscumque non obstantibus.

vis speciei, etiamsi foret ad casum, ac aliis eiusdem regni statutis et consuetudinibus in contrarium quomodolibet facientibus, quae omnia nolumus cuiquam adversus præmissa suffragari.

Fides danda transumptis.

§ 5. Ut autem præsentis litterae facilius ad omnium notitiam perducantur, volumus ut earum exempla, etiam impressa, etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxv februarii MDLXXXVII, pontificatus nostri anno secundo.

Dat. die 25 feb. 1587, pontif. anno II.

XVI.

Confirmantur privilegia et facultates praeposito generali et presbyteris S. I. missiones in Indiis exercentibus a Pio Papa IV, Pio V et Gregorio XIII concessae, et aliud tempus iuxta terminos primae concessionis extenduntur 1.

Dilectis filiis generali aliisque praepositis et presbyteris Societatis Iesu.

Sixtus Papa V

dilecti filii salutem et apostol. benedictionem.

Exordium a laboribus quos presbyteri Soc. Iesu impendunt in conversione Gentium in Indiis, petium.

Salus animarum et spiritualia commoda populorum ex gentilitatis tenebris recenter ad verae fidei cognitionem conversorum, ita nobis precipue cordi sunt, ut, quoniam illis ad nos et Sedem Apostolicam, non sine maximis periculis et incommodis, accessus patet, libenter, pro eorum commodo, certas vobis facultates et spirituales gratias concedamus, sive a praedecessoribus nostris ad certa tempora concessas prorogemus, quibus suffulti, iuxta datam vobis a Domino prudentiam, in regionibus Indiarum, tunc demum utamini moderate et opportune, cum ad

1 Ex Regest. in Secret. Brevium. Bull. Rom. Vol. IX.

Dei gloriam, populorum salutem et aedificationem ac Sedis Apostolicae decorem videritis expedire.

§ 1. Alias siquidem, sicut nobis nuper exponi fecistis, felicitis recordationis Pius Papa V, praedecessor noster, ad certum tunc expressum, et per pie memoriae Gregorium Papam XIII, praedecessorem etiam nostrum, prorogatum, nedum elapsam, tempus, presbyteris vestrae Societatis baptizandi quoscumque in partibus Indiarum, etiam extra ecclesias, et sine caeremoniis consuetis, licentiam tribuit; ac praeterea universis christianis in Indiis pro tempore degentibus ad decennium indulget ne excommunicationem aliasque ecclesiasticas sententias, censuras et poenas in bulla die Coenae Domini legi solita contentas, quoad forum conscientiae incurrerent, etiamsi cum infidelibus commercium habuissent, tam de quibuscumque mercibus, quam etiam de armis, quando non essent in damnum christianitatis, veluti si hostem non notabiliter armarent.

Pius Papa V facultatem eis concessit Indos extra ecclesiam et sine caeremoniis baptizandi.

Christianis vero ne consue- ras in bulla Coenae expressas in foro conscientiae incurrant, etiamsi cum infidelibus commercium de armis habeant, indulget.

§ 2. Quod indultum deinde dictus Gregorius praedecessor ad aliud decennium nondum elapsam extendit, ea tamen conditione ut suffragaretur iis tantum, qui privatim et sine notabili periculo aliquid parvi momenti, veluti pugionem aut gladium, venderent, non autem iis qui, mercatorum more, huiusmodi prohibitas merces infidelibus venales exponerent: nam tales venditores excommunicationi aliisque prædictis poenis et censuris voluit omnino subiacere, etiamsi infideles, quibus illa venderentur, non notabiliter armarent.

Gregorius XIII secundo dictam facultatem ad eos restrinxit qui res parvi momenti venderent.

§ 3. Sed et idem Gregorius praedecessor presbyteris dictae Societatis in Indiis Orientalibus neophitis et aliis ad Ecclesiae unitatem reductis, super bonis male acquisitis, ad quae restituenda incertis personis obligati existerent, ad pia

Facultatem autem presbyteris S. Iesu concessit cum verum eundo mandibona male acquisita

opera componendi, vel quatenus ipsi sic obligati indigerent, eis in toto vel in parte remittendi condonandique facultatem concessit.

Et cum omnibus disponendi super cibis prohibitis diebus ieiunii.

§ 4. Idem quoque Pius praedecessor vobis cum quibuscumque personis in Indiis, ut in diebus ieiunii ab Ecclesia statutis, propter aestum gravissimum et propter cibos levioris nutrimenti, et quia homines illi navigationibus et bellis gerendis sunt assidue dediti, cibis etiam prohibitis libere vesci possent, dispensandi.

Praeposito vero Societatis sacerdotes ad hoc idoneos deputandi;

§ 5. Praeposito etiam generali vestrae Societatis pro tempore existenti, sacerdotes idoneos, eiusdem Societatis religiosos, suo arbitrio deputandi, qui cum neophitis provinciae Brasiliae super ieiuniis dispensare, eaque pro ipsorum arbitrio moderare et commutare libere valerent; necnon cum fidelibus utriusque sexus coniugatis in partibus Indiarum, quando ratione voti castitatis vel aliam ob causam debitum coniugale petere ab altero coniuge de iure prohiberentur, ut nihilominus illud petere sine peccati periculo possent, in foro conscientiae dispensandi plenam et omnimodam auctoritatem tribuit.

Data eis facultate dispensandi super voto castitatis alicuique occultis impedimentis in matrimonio iam contractis.

§ 6. Insuper dictus Gregorius praedecessor eidem generali ac aliis in India per ipsum deputandis praepositis ac presbyteris vestrae Societatis cum neophitis aliisque ad fidem reductis, existente rationabili et legitima causa, super voto castitatis, non tamen solemniter, utque in matrimonio de facto, contra canonicas sanctiones; et in facie Ecclesiae, sive scienter sive ignoranter, contracto, non obstante quovis occulto impedimento, propter quod tale matrimonium foret invalidum, in conscientia, si ipsi contrahentes non sine scandalo separari possent, ac dummodo ipsi de novo inter se secreto, concilii Tridentini forma servata, si id quoque non sine scandalo fieri queat, sin-

autem, super quo eorum conscientias oneravit, etiam dicta forma non servata, contraherent, iniuncta eis, pro modo culpae, poenitentia salvari, etiam dispensandi potestatem est impartitus.

§ 7. Sed et vobis aut vestrum aliquibus in Orientali India degentibus, ob difficultatem navigationis et accedendi ad loca ubi episcopi residebant, ut religiosi vestrae Societatis nondum ad sacros ordines promoti, extra tempora a iure statuta, etiam forsitan temporum interstitiis non expectatis, ad eosdem ordines, et aliquando etiam ante aetatem legitimam, dummodo defectus aetatis, ad id a concilio Tridentino, requisitae annum non excederet, et ceterae ordinandorum qualitates defectum supplerent aetatis, promoveri, et sic promoti postmodum in illis etiam in altaris ministerio ministrare, missasque et alia divina officia celebrare valerent, Pius praedecessor noster praedictus, vivae vocis oraculo, ad decennium, uti tunc expressum fuit, numerandum, indulisit.

§ 8. Quod indultum postea idem Gregorius praedecessor usque ad Iaponiam, necnon Brasiliae, Perù, Mexicanam, ceterasque utriusque Indiae et Novae Hispaniae regiones, insulasque maris Oceani, inter quas omnes regiones et insulas privilegiorum eidem concessorum et concedendorum mutua alioquin communicationem esse voluit, et ad alterum nondum elapsum decennium, etiam in ampliore formam, extendit et prorogavit.

§ 9. Demum dictus Gregorius praedecessor vobis, ac vestrum unicuique, cum neophitis utriusque sexus, quibuscumque consanguinitatis vel affinitatis gradibus aut alias coniunctis, seu invicem se attinentibus, super huiusmodi gradibus, iure tamen divino non prohibitis, ut illis et impedimentis huiusmodi, necnon constitutionibus et ordinationibus apostolicis et

Pius etiam V concessit ut ad missiones Iudicas deputati, sacrisque ordinibus nondum initiati, ad eos promoveri possint extra tempora, non servatis interstitiis, et ante aetatem a concilio Tridentino designatam.

Hoc privilegium ad utramque Indiam Novaeque Hispaniae regiones extendit, et ad aliud decennium prorogavit Gregorius.

Facultatem quoque concessit dispensandi in gradibus consanguinitatis et affinitatis et a denuntiationibus faciendis etc.

aliis contrariis nequaquam obstantibus, matrimonium contrahere, et in facie Ecclesiae solemnizare, sive si iam scienter et de facto contraxissent, denuo contrahere, et postea illa carnali copula consummare; et in eis, quoad vixerint, remanere, ac denunciations in ecclesiis et alias extrinsecas solemnitates ac caeremonias requisitas, cum id vobis expedire aut necessarium esse visum fuerit, in contrahendis matrimoniis prorsus omittere valeant, gratis dispensandi, dummodo, quoad forum contentiosum, huiusmodi facultate non alias uteremini, nisi in locis et provinciis ordinariis praesentia destitutis, vel ab eis non minus ducentum milibus passuum remotis; prolemque susceptam et suscipiendam legitimam discernendi, facultatem est elargitus, prout in diversis eorumdem praedecessorum litteris latius continetur.

§ 10. Cum autem, sicut eadem subiungebat expositio, causae multae iustae et rationabiles, propter quas huiusmodi gratiae a praedecessoribus nostris emanarunt, adhuc vigeant, et valde expediat eas, quae ad tempus concessae sunt, ad aliud longius tempus prorogari; reliquas vero perpetuo vel ad beneplacitum impetratas, pro earum maiori validitate, etiam denuo auctoritate nostra roborari; propterea nobis humiliter supplicari fecistis ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 11. Nos itaque, vestrum in christiana religione ad exteris et remotissimas nationes propaganda pium et religiosum zelum ac sedulam operam plurimum in Domino commendantes, vestris supplicationibus inclinati, privilegia, facultates et indulta praedicta litterasque desuper confectas, quarum tenores praesentibus habere volumus pro expressis, ac inde sequuta quaecumque, auctoritate apostolica, tenore praesentium, approbamus et confir-

Praeposito dictas facultates prorogari vel in perpetuum concedi potest.

Quarumcumque facultatum terminos prorogat Sixtus.

mamus, illisque apostolicae firmitatis robur adiicimus, eaque omnia et singula praesentis scripti patrocinio communimus, suppletos omnes et quoscumque iuris et facti ac substantiales defectus, si qui in huiusmodi impetrationibus intervenissent; et quoad ea quae ad certa tempora concessa fuerunt, tempora ipsa in eis praefixa ad aliud decennium, a fine temporis unicuique ex concessionibus huiusmodi praescriptis numerandum, auctoritate et tenore praemissis, extendimus ac prorogamus, ac tam illa quam alia omnia et quaecumque supradicta de novo per eandem praesentes, quatenus opus sit, concedimus et indulgemus.

§ 12. Postremo, ut christifideles eo etiam ferventius infideles ad sanctum Baptismi lavacrum invitent, quo ex hoc coelestis dono gratiae noverint se uberius esse refectos, recolendae memoriae Pii Papae IV, nostri etiam praedecessoris, qui similem indulgentiam ad certum iam pridem elapsum tempus concessit, vestigiis in hac parte inhaerentes, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, universis et singulis christifidelibus in partibus Indiarum vere poenitentibus et confessis, ac sanctissimo Eucharistiae Sacramento reffectis, quoties aliquem ex infidelibus et ab idololatria ad veri Dei cognitionem atque cultum reduxerint, toties indulgentiam plenariam et singulorum peccatorum suorum absolutionem et remissionem necnon iubilaeum plenarium, auctoritate apostolica, tenore eorumdem praesentium, misericorditer in Domino concedimus et elargimur, iniuncta aliqua arbitraria per confessores salvari poenitentia, super quo illorum conscientias oneramus. Praesentes quas, utpote ad christianae religionis augmentum, et in partibus ab Urbe tot mensium difficili ac periculosa navigatione remotis,

Indis vero qui quemquam ad christianam fidem adduxerit, plenariam indulgentiam elargitur.

ac propterea revocationum apostolicarum non facile notitiam habituris, concessas, quavis de causa, etiam per nos et Sedem Apostolicam revocari, suspendi aut alias quomodolibet alterari nullatenus posse; nec sub quibusvis similibus indulgentiarum et facultatum revocationibus, suspensionibus, derogationibus, antelationibus vel aliis dispositionibus, etiam in favorem fabricae basilicae Principis Apostolorum de Urbe, cruciatae sanctae vel redemptionis captivorum aut alias ex quibusvis aliis et urgentissimis et necessariis causis, etiam ad imperatoris, regum et aliorum principum instantiam, etiam motu proprio, et ex certa scientia, ac de apostolica potestate plenitudine ac alias quomodolibet pro tempore factis, nullatenus comprehendendi, sed semper ab illis excipi; et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validissimum statum restitutas, et de novo concessas fore ac censi, ipsisque christifidelibus suffragari debere; et quarum transumptis, secretarii Societatis vel cuiuslibet notarii publici manu scriptis, et eiusdem Societatis praepositi generalis vel alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae sigillo signatis, plenariam et eademmet fidem ubique in iudicio adhibendam esse et adhiberi debere, quae ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae, decernimus.

§ 13. Quoad huiusmodi indulgentiam, ad decennium dumtaxat proximum; quoad reliqua vero supradicta, partim ad tempora superius expressa, partim vero perpetuis futuris temporibus, vel ad nostrum et dictae Sedis beneplacitum, prout respective ab initio concessa fuerunt, valituris.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIV martii

MDLXXXVII, pontificatus nostri anno secundo.

Dat. die 14 mart. 1587, pont. anno II.

XVII

Confirmatio et approbatio breviarii a capitulo generali Carthusiensis Ordinis emendati, et a cardinalibus Carafa et Montis Regalis recogniti pro ipso Ordine Carthusiensi ¹.

Dilecto filio priori generali Ordinis Carthusiensis Sixtus Papa V.

Dilecte fili, salutem et apostol. benedictionem.

§ 1. Ordinis istius Carthusiensis breviarium, quod a te capituloque generali nuper emendatum esse nobis significasti, a dilectis filiis nostris Antonio tituli Sanctorum Ioannis et Pauli Carafa, et Vincentio tituli Sanctae Mariae in Via Montis Regalis S. R. E. cardinalibus nuncupatis, et aliis doctis et peritis viris, quos delegimus, studiose diligenterque recognoscendum curavimus; ii, omnibus et singulis illius partibus, ex quibus totum canonicarum horarum officium divinum constat, vere perspectis recteque recognitis, demum nobis retulerunt nihil in eo videri neque esse quod eiusdem S. E. catholicae Romanae institutis, Tridentinae Synodi oecumenicae decretis et sacris canonibus repugnet.

§ 2. Quamobrem illud ita et correctum et recognitum nos apostolica auctoritate approbamus, confirmamus et roboramus, ratum firmumque habemus; et quoniam cupimus, tuis precibus adducti, quam primum fieri potest, illius usum introduci; idcirco tibi hoc concessum et indultum esse volumus ut, tam litterarum harum quam aliorum privilegiorum et indultorum, quae alias a Sede Apostolica isti Or-

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

Commissio nonnullis data breviarium de quo in rubrica examinandi.

Approbatur a Pontifice cum licentia imprimendi eoque utendi.

Servatis tamen cuique privilegio et facultati terminata in prima concessione praescriptis.

dini concessa sunt, virtute, sic emendatum correctumque, id ipsum breviarium imprimere, impressum evulgare, atque in universo Ordine eiusque ecclesiis, domibus ac locis quibuscumque ad usum et consuetudinem introducere libere et licite, sine ullo conscientiae scrupulo, possis, ita ut omnes et singuli Ordinis istius superiores, fratres, religiosi et ceteri, quicumque sint, utriusque sexus, quorum interest, ad huiusmodi breviarii praescriptum ac ritum psallant, divinas laudes dicant, canonicarumque horarum officium praestent.

§ 3. Non obstantibus praemissis aliisque apostolicis ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus; necnon dicti Ordinis illiusque domorum et locorum quorumcumque, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XVII martii MDLXXXVII, pontificatus nostri anno secundo ¹.

Dat. die 17 mar. 1587, pont. anno II.

XVIII

Confirmatio litterarum Gregorii XIII, quibus Graecis catholicis mercaturam Anconae exercentibus facultas concessa fuit consulem sibi eligendi ².

Sixtus Papa V. ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Dudum felicitis recordationis Gregorius Papa XIII, praedecessor noster,

¹ Hoc eodem anno litteris datis die 18 martii, et quibus initium est *Romanus Pontifex*, Sixtus V omnia, et singula privilegia congregationi S. Salvatoris Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini pridem concessa confirmavit.

² Ex Regest. in Secret. Brevium.

mercatoribus et aliis Graecis christianis ex insula Pathmos in civitate nostra, tunc sua, Anconitana commorantibus, ut proprium pro sua natione in dicta civitate consulem, qui easdemmet facultates, iurisdictiones, privilegia, honores et onera haberet et habere deberet; quae alii aliarum nationum in eadem civitate existentes consules, de iure vel consuetudine aut alias quomodolibet habebant et quibus gaudebant, ac habere et gaudere poterant, tunc et quodcumque opus foret, eligere, creare et deputare libere et licite valerent, apostolica auctoritate concessit, prout in litteris dicti praedecessoris in forma brevis die X ianuarii MDLXXX, pontificatus sui anno octavo, desuper confectis, plenius continetur.

§ 2. Cum autem, sicut ad aures nostras pervenit, consul pro dicta natione in eadem civitate per mercatores et alios Graecos christianos vigore litterarum praedictarum electus, creatus et deputatus nuper fuerit; nos, litterarum praedictarum tenores praesentibus pro expressis habentes, ac supplicationibus dictorum mercatorum et aliorum Graecorum christianorum pro eorum parte nobis porrectis, hac in parte inclinati, indultum et facultatem eligendi consulem huiusmodi omniaque et singula in eisdem dicti praedecessoris litteris contenta, necnon electionem, creationem et deputationem dicti consulis per eosdem mercatores et alios Graecos vigore earundem litterarum factas, ac omnia et singula inde secuta, dicta auctoritate, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, illisque perpetuae et inviolabilis firmitatis robur adicimus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui intervenerint in eisdem, supplemus; eisdemque mercatoribus et aliis praedictis eundem consulem confirmandi, revocandi et alium nominandi, creandi et deputandi, quoties illis expe-

Gregorius XIII Graecis Anconae commercium exercentibus facultatem concessit deputandi sibi consulem cum nullis privilegiis.

Sixtus praedecessoris litteras ratas habens factam a Graecis consulis electionem confirmat.

dire videbitur, concedimus et indulgemus 1.

§ 3. Decernentes eosdem mercatores et nationem ex praedicta insula christianos dicto consuli et nullo alteri subiectos esse; sicque per quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi facultate, iudicari et diffiniri debere; irritum quoque et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac omnibus illis, quae dictus praedecessor in eisdem litteris voluit non obstare; ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die X maii MDLXXVII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 10 maii 1587, pontif. anno III.

XIX.

Statutum quod officium ministri generalis Ordinis fratrum Minorum de Observantia, quod prius ad octennium durabat, in posterum ultra sexennium non potrahatur 2.

Sixtus Papa V. ad perpetuam rei memoriam.

Circumspecta Romani Pontificis providentia nonnunquam ea, quae, certis suadentibus causis, per eius praedecessores gesta sunt, ex aliis non minus rationabilibus causis alterat, et ad primaevum suum statum reducit, prout in Domino conspicit expedire.

§ 1. Sane felicitis recordationis Pius Papa V, praedecessor noster, inter alia statuit et ordinavit quod officium ministri generalis Ordinis fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum per octo annos ex-

1 Deest forte facultatem (R. T.). 2 Ex Regest. in Secret. Brevium.

tenderetur, prout in litteris dicti praedecessoris desuper confectis plenius continetur.

§ 2. Nos, attendentes huic Ordini, cuius instituta regularia, dum in minoribus essemus, per quinquaginta annos vel circa amplexi fuimus, optime convenire, ad evitanda scandala et absurda, quae ob id ante hac orta fuisse dignoscuntur, ut officium praedictum ad primaevum suum statum reducatur, et ad sexennium tantum duret, prout etiam complures Romani Pontifices praedecessores nostri in diversis eorum litteris observari voluerunt et mandarunt, motu proprio, et ex certa nostra scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, statutum et ordinem ipsius praedecessoris apostolica auctoritate, tenore praesentium, revocamus, cassamus, annullamus et irritamus, ipsi quoque officium ministri generalis ad primaevum statum reducimus et restituimus, ita ut illud; ad quod hac praesenti hebdomada electio personae ipsius Ordinis in capitulo generali fiet, tam hac vice quam perpetuis futuris temporibus ad sexennium tantum duret et durare debeat, et illo elapso, statim cesset accessare censeatur.

§ 3. Quocirca omnibus et singulis dicti Ordinis professoribus huic negotio incumbentibus, in virtute sanctae obedientiae, et sub excommunicationis sententia eo ipso per contrafacientes incurrenda, praecipimus quatenus singulo quoque sexennio ad novi ministri generalis electionem, quibuscumque rebus posthabitis, procedant; nec ipsi seu tunc existens minister generalis aut quivis alius, quacumque dignitate, etiam cardinalatus honore fulgens, seu ipsius Ordinis protector, quacumque de causa, etiam urgentissima, confirmationem seu extensionem dicti officii in aliud etiam brevissimum tempus a Romanis Pontificibus successoribus no-

Sixtus ad primaevum statum sexennii reducit;

Sicque in praesentibus praecipit observari.

stris et Sede Apostolica petere, et obtenta uti audeant vel praesumant; ita ut, elapso dicto sexennio, praedictum officium ministri generalis ipso iure vacet et vacare censeatur.

§ 4. Decernentes aliter factas electiones et confirmationes nullas et irritas nulliusque roboris vel momenti fore et esse.

§ 5. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dicti Ordinis, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, illorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIV maii MDLXXVII, pontific. nostri anno tertio.

Dat. die 14 maii 1587, pontif. anno III.

XX.

Confirmatio litterarum Eugenii IV et Pii V super facultate concessa officialibus civitatis Anconitanae private cognoscendi causas suorum civium in prima et secunda instantia 1.

Dilectis filiis antianis ac communitati et hominibus civitatis nostrae Anconitanae.

Sixtus Papa V,

Dilecti filii, salutem et apostol. benedictionem.

Ex debito pastoralis officii, meritis licet imparibus, nostris humeris impositi,

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

ad ea convenit vigilantiae nostrae curas intendere, per quae civitatum nostrarum status prospere dirigatur, ac communitates et homines nobis et Apostolicae Sedi subiecti, praesertim illi, qui suae fidei et devotionis sinceritate et constantia erga dictam Sedem et Romanos Pontifices condignis se reddiderunt, in suis tractandis negociis ac litibus et causis agendis subleventur, ac in gratiis, libertatibus, immunitatibus et privilegiis iuribusque sibi concessis adversus tempestatum procellas subleventur.

§ 1. Dudum siquidem nobis dictaeque Sedi innotuit civitatem nostram Anconitanam inter ceteras Ecclesiastici Status civitates fidelitate et obedientia hanc Apostolicam Sedem mirifice coluisse, et in maximis rerum discriminibus firmiter semper et solidius permansisse. Unde Romani Pontifices praedecessores nostri diversis eam gratiis, immunitatibus, exemptionibus et privilegiis decorarunt.

§ 2. Nuper vero per dilectos filios Petrum Leonem et Franciscum Napum, oratores vestros, nobis significastis quod felicitis recordationis Eugenius Papa IV, praedecessor noster, de praemissis abunde certioratus, paterno quo vos communitatemque vestram prosequeretur affectu, detrimentis et sumptibus, quibus tam ex primis quam ex secundis instantiis vos communitasque vestra ac homines et incolae districtus afficiebantur et defatigabantur, providere, ac civitatis praedictae statum conservare, illumque pro commoditate et indemnitate vestris salubrius dirigere volens, causas vestras et omnium vestrum, necnon hominum et incolarum districtus huiusmodi, tam civiles quam criminales, meras et mixtas (criminiibus haeresis ac falsitatis litterarum apostolicarum necnon laesae maiestatis contra Summum Pontificem dumtaxat exceptis) in prima et secundis in-

Anconitani a Romanis Pontificibus variis decorati privilegiis.

Quos inter Eugenius IV causas omnes in prima et secunda instantia ab eorum officialibus decidi iussit.

Clausulae

Derogatio contrariorum.

Exordium

Pius V officium M generalis per octo annos durare statuit.

Electionem aliter factam irritat.

Obstantibus derogat

Proemium

1 Sic

stantiis in Romana Curia de iure et antiqua consuetudine moveri et agitari solitas, vobis et vestris rectoribus, praesidentibus, officialibus pro tempore deputatis audiendas, cognoscendas, decidendas sineque debito terminandas permisit atque concessit: voluitque et declaravit quod nullus civis et incola civitatis et comitatus praedicti aut alius, undecumque sit, cuiuscumque status, gradus et conditionis existat, aliquem ex civibus, hominibus et incolis huiusmodi in prima et secunda instantiis, pro quavis causa, lite et controversia, extra civitatem et territorium vel districtum vestrum huiusmodi trahere et advocare audeat seu praesumat; omnibus et singulis auditoribus, viceauditoribus, locatenentibus ceterisque Urbis ac Romanae Curiae officialibus necnon legatis extra Romanam Curiam ad iura reddenda et ministranda deputatis et deputandis, ne in dictis prima et secunda instantiis se intromitterent interdixit: ac si secus factum foret, irritum et inane decrevit, prout hic vel alias in dicti praedecessoris litteris in forma brevis sub datum Romae quinto nonas iulii, anno Domini MCDXLV, pontificatus sui anno quinto decimo, expeditas, plenius continetur.

§ 3. Ac postmodum felicitis recordationis Pius Papa V, per suas litteras in forma brevis, sub datum Romae apud Sanctum Petrum, die xxvi septembris MDLXVIII, anno tertio, eisdem de causis motus, permissionem, concessionem, declarationem, interdictum et voluntatem dicti Eugenii praedecessoris huiusmodi approbavit et confirmavit; et praeterea statuta, decreta et ordinationem per dilectos filios antianos praedictae civitatis, illiusque communitatem praedictam, quod nullus in aliqua principali vel alia quacumque causa supplicet, aut impetret, vel citet, seu conveniri, citari vel vocare faciat

per viam principalis iudicii aut cuiuscumque appellationis seu nullitatis aliquem habitatorem, comitativum seu districtualem civitatis, communitatis vel districtus praedicti, aut universitatem vel castrum aliquod dictae civitati suppositum, vel in posterum quomodocumque supponendum, in aliqua causa civili, criminali vel mixta, nisi coram consilio, potestate, rectore, iudicibus et officialibus civitatis praedictae per illius consilium deputatis, statuerint et ordinaverint; ita ut si quis contrafaceret per se vel per suum procuratorem; causam perderet, et omne ius, quod haberet in re vel quantitate, de qua esset quaestio, ipso facto suo adversario applicaretur; quod statutum ac Eugenii praedecessoris concessio huiusmodi apostolica auctoritate confirmata fuerint; et quod nihilominus dilectus filius Curiae causarum Camerae Apostolicae generalis auditor, ad concessionem et statutum huiusmodi nullo habito respectu, diversas inhibitiones iudicibus et officialibus dictae civitatis in causis in prima et secunda instantia huiusmodi pendentibus, in non modicum dictae civitatis praedictae, relaxaverat; et si partes ipsae ad Curiam accessissent, minime dubitandum esset quin ipsae dictas inhibitiones sibi factas omnino revocari fecissent: causantibus tamen partium earundem paupertatibus, partes ipsae, multo sibi conducibilius arbitantes, illas et eas desertas relinquere quam ad Curiam ipsam accedere voluerunt; partium commoditati et dictae civitatis indemnitati et iurium tuitioni providere volens, dictus praedecessor dicta statuta et concessionem huiusmodi et in eis contenta confirmavit et approbavit; eidemque Curiae causarum Camerae Apostolicae auditori et quibuscumque aliis iudicibus, tam ordinariis quam delegatis, et tam in alia Urbe quam extra existentibus, qua-

Quibus non obstantibus, cum auditor Camerae Apostolicae nonnullas inhibitiones relaxasset.

Huiusmodi inhibitiones relaxari idem Pontifex prohibuit.

cumque auctoritate et praeminentia fulgentibus, etiam si S. R. E. cardinales aut causarum Palatii Apostolici auditores fuerint, in virtute sanctae obedientiae, ac, quoad cardinales, sub eius indignatione, quo vero ad alios, sub excommunicationis maioris aliisque arbitrio suo applicandis poenis, districte praecipiendo inhibuit ne deinceps, perpetuis futuris temporibus, aliquas inhibitiones seu alia impedimenta, propter quae iudices et officiales civitatis huiusmodi in causis praedictis coram ipsis pendentibus in prima et secunda instantiis procedere, ac sententias suas promulgare, auderent seu praesumerent; et nihilominus, si inhibitiones vel alia impedimenta fieri contingerit, ut praefertur, eisdem iudicibus et officialibus civitatis Anconae huiusmodi, ut, illis non obstantibus, ad causarum huiusmodi cognitionem et executionem procedere omnino possent et deberent, facultatem concessit, cum clausula sublata, decreto irritanti, et alias, prout in litteris dicti praedecessoris latius continetur.

§ 4. Petentes per nos dictamque Sedem Apostolicam praesidio fulciri, ac, ut perpetuo subsistant, de novo approbati et confirmari.

§ 5. Nos autem, qui fidem vestram erga nos dictamque Sedem dudum probatam habemus, vos, communitatem vestram ac homines et incolas praedictos similibus et amplioribus favoribus et gratiis amplectentes et prosequentes, dictorumque praedecessorum litteras et in eis contenta quaecumque, ac si de verbo ad verbum hic insertae forent, pro expressis habentes, illas ac remissionem, concessionem, voluntatem, declarationem, mandatum, interdictum, decretum, statuta et ordinationes praedictas, omniaque alia et singula in dictis litteris contenta, motu proprio et ex certa nostra scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine, perpe-

tuo et ad perpetuam rei memoriam, approbamus et confirmamus, illisque perpetuae et inviolabilis firmitatis robur adii-cimus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui forsitan in illis intervenerint, supplemus, illasque innovamus et de novo concedimus.

§ 6. Mandantes moderno et pro tempore existenti dictae provinciae legato, vicelegato, dictaeque nostrae civitatis gubernatori, eorumque et cuilibet ipsorum officialibus et ministris, ac S. R. E. camerario, vicecamerario, Camerae Apostolicae clericis et generali auditori, quatenus vos, communitatemque et homines, necnon incolas ac officiales et ministros praedictos minime impediunt, perturbent vel inquietent, quinimo in praemissis omnibus et singulis et circa ea faveant, assistant et protegant; contradictores, rebelles et inobedientes et perturbantes quoscumque iuris et facti remediis opportunis, ac sub sententiis, censuris et poenis pecuniariis compescendo, aggravando, reaggravando et interdicens, et una cum invocatione brachii saecularis.

§ 7. Et ita per quoscumque etiam Sanctae R. E. cardinales ac Palatii Apostolici causarum auditores, ac alios ordinarios et delegatos iudices iudicari debere, sublata eis aliter iudicandi et declarandi facultate et auctoritate; irritum quoque et inane ex nunc, prout ex tunc et e contra, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§ 8. Non obstantibus apostolicis et dictae provinciae ac aliis provincialibus et synodalibus constitutionibus et ordinationibus, etiam super registrandis privilegiis in archivio dictae provinciae, ac de confirmandis ac revidendis statutis editis et edendis per communitates ipsius provinciae, per illius legatos, vicelegatos, guber-

Datis ad talia exequenda commissariis.

Clausulae pro perpetua huiusmodi concessio-nem observant.

Derogatio contrarium.

Data iudicibus Anconitanis auctoritate sua non perendi.

Omnia a Sixto Papa confirmati petunt.

Obtinueruntque

Sublata iudicibus Curiae Romanae facultate eas iudicandi.

Pius V Eugenii litteras confirmans nonnulla statuta ab antiano illius civitatis hac super re edita approbavit.

natores, vicarios vel rectores; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eiusdem provinciae legatis, gubernatoribus, officialibus, collegio et, curialibus, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis derogatoriis derogatoriis clausulis, irritantibusque et aliis decretis quomodolibet concessis, approbatis et innovatis; omnibusque aliis quae praedecessores nostri voluerunt non ob stare, ceterisque contrariis quibuscumque; statum et merita causae et causarum, si quae forsant sunt, eorum instantias, nominaque et cognomina iudicum et colli gantium, ac privilegiorum, indultorum, gratiarum, concessionum, statutorum, decretorum, ordinationum, reformationum aliorumque praedictorum et hic de necessitate exprimentorum tenores et compendia, ac si de verbo ad verbum, et non per clausulas generales idem importantes, etiamsi in illis caveatur expresse quod, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialibus, specifica et individua mentio habenda, aut totus illius tenor inserendus, seu alius modus vel magis exquisita forma deberet servari, pro plene et sufficienter expressis habentes, illis omnibus, hac vice, specialiter et expresse, ac motu, scientia et deliberatione praedictis derogamus.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die vigesimatertia maii MDLXXXVII, pontificatus nostri anno tertio.

Dat. die 23 maii 1587, pontif. anno III.

XXI.

*Theologos Universitatis Sorbonicae adhortatur ut libros haeresi erroribusque conspersos exquirant, in edendo librorum prohibitorum novo indice adnotandos*¹.

Dilectis filiis praesposito, theologis et canonistis Universitatis Studii Generalis Sorbonae.

Sixtus Papa V

Dilecti filii, salutem et apostol. benedictionem.

Inter multiplices animi nostri curas, quibus, in apostolatus apice constituti, premimur, maxima est ut universo gregi, divina providentia nobis commisso, prospicientes, ab eo lethalia quaeque pro viribus arceamus, pascua tantum salubria illi procurantes et concedentes, ut, sublatis noxiis omnibus et impedimentis, vitali cibo pastus, potatusque divinis fontibus, ad coelestes caulas incolumis perducatur.

§ 1. Cum itaque, gravissima cum iactura christiana pietatis, ab anno MDLXIV, quo tempore index librorum prohibitorum exiit, adversario humani generis zizania in nocte seminante supra bonum semen, quotidie huic nostro gregi venenum pro salutari esca atque potu apponatur propineturque per libros aut scripta haeresibus seu quavis alia impietate corrupta, nos, praedecessorum nostrorum Summorum Pontificum vestigiis inhaerentes, qui expurgando veteri fermento doctrinae pravae plurimum elaborarunt, ad idem opus nosmetipsos accinximus, et sedule curavimus fieri novum indicem librorum impiae doctrinae, quo nostris ovibus indicemus et prohibeamus nociva pascua, quae in hunc diem novimus, plura etiam indicaturi et prohibitori, cum plura cognoverimus esse talia. Opus est arduum et ingens, et non nisi magnis

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

Exordium.

Exarrat Pontifex quas curas suscepit in examinandis proseribendisq. libris haeresi seu pravis opinionibus conspersis.

XXII.

*Revocatis nonnullis statutis ab episcopo et capitulo Abulensi editis circa visitationem et correctionem capitularium, suppressisque quibuscumque controversiis inde exortis, statuta concilii Tridentini in huiusmodi materia servari mandat*¹.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Decet Romanum Pontificem, in supremo iustitiae throno et apostolicae potestatis plenitudine a Domino constitutum, officii sui partes ad ea propensiori studio conferre, per quae sacri concilii Tridentini sanctiones illibatae praeserventur, et si quid in illarum depressionem cedere et ad noxam tendere cognoscit, id per suae providentiae ministerium revocetur, et ad debitam normam reducatur.

§ 1. Accepimus siquidem quod in quadam concordia, olim, vigore litterarum felicitis recordationis Pii Papae II, praedecessoris nostri, sub dat. MCDLXIII, pridie kalendas maii, inter bonae memoriae Martinum episcopum Abulensem, ac decanum tunc existentem, et capitulum ecclesiae Abulensis, circa iurisdictionem, visitationem, correctionem, inquisitionem et punitionem delictorum per capitulares et alias personas dictae ecclesiae pro tempore commissorum inita, et a iudicibus in dictis litteris Pii II deputatis, et a nonnullis aliis etiam praedecessoribus nostris forsant confirmata, expresse, inter alia, cavetur quod episcopus Abulensis possit capere seu capi mandare quemcumque beneficiatum dictae ecclesiae, qui aliquid commiserit propter quod veniat capiendus, seu contra quem fuerit data querela, et illum detinere per tres dies in aliquo honesto loco, iuxta qualitatem delicti et personae, quae sic

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

Vocatis in partem laboris nonnullis cardinalibus, theologis ac Universitatibus.

Sorbonicos doctores, ut eundem laborem suscipiant adhortatur.

Modum ab eis servandum praescribit.

Gura Romanis Pontificis pro observantia canonum S. concilii Tridentini

Vigore litterarum Pii II edita fuerunt nonnulla concordata inter episcopum, et capitulum Abulensem.

In his statutum est visitationem, et correctionem capitularium ad episcopum, una cum capitulo spectare.

Decretum quoque, ut si aliquis beneficiatus canonicum intra ecclesiam iniuria afficiat, capitulum sine episcopo possit illum castigare.

fuerit capta intra dictam civitatem et si fuerit capta extra eam, cessante legitimo impedimento, adduceretur ad illam, ita ut infra dictos tres dies teneretur eum praesentare et notificare in dicto capitulo, ad hoc ut, iuxta delictum, persona per dictum episcopum, decanum et capitulum detineatur, corrigatur, puniatur et castigetur, prout iuris fuerit, ita tamen ut salva remaneat dictis decano et capitulo potestas comedendi ientacula sua, et adscribendi culpae delinquentium, prout habent de usu et consuetudine. Quodque in quinquagesimo septimo ipsius ecclesiae statuto, mandato similis memoriae Alfonsi, olim episcopi Abulensis, ac decani tunc existentis, in libro statutorum de anno Domini millesimo quingentesimo trigesimo recompilato et descripto, et per pia memoriae Leonem Papam X, etiam praedecessorem nostrum, per suas litteras sub datum millesimo quingentesimo decimo nono, pridie nonas maii, ac alios forsitan praedecessores nostros confirmato, etiam disponitur quod perpetuo et in perpetuum, quoties contigerit aliquem beneficiatum aut beneficiatos dictae ecclesiae rixari intra eam cum aliis beneficiatis illius, aut ipsi dixerint aliqua verba iniuriosa contra capitulum et in illius spreum, et contra illud fecerint aliqua iniusta, ita ut capitulum se sentiat iniuria affectum, et ob id et in effectu sit; quod decanus et capitulum soli, sine eorum praelato, et illo excluso, possint, si voluerint, carcerare in eorum domibus, sub gravibus poenis, ne illas egrediantur absque eorum mandato; et quod, iuxta eorum delicta, subtrahantur ad duos menses omnes eorum praebendae, si delictum tale fuerit ut tanta poena sit dignum, habita in primis informatione summarie, qualiter et quales fuerint culpantes; et qui culpabiles reperti fuerint, subtrahantur eis ad unum mensem ex suis praebendis, sive ipsis imponantur alia vel a-

liae poenae et poenitentiae eis benevisae secundum eorum delicta. Sed si capitulum negligens fuerit ut nullam imponat poenam delinquenti, in huius negligentiae casu succedat praelatus, et procedat contra talem delinquentem una cum decano et capitulo in imponenda illi poena ipsis benevisa; et si delictum grave fuerit, ita ut non sufficiant poenae supradictae, quod eis comedant ientaculum et ientacula eis benevisa, donec eis iniungant poenam eorum delicto condignam, prout fieri solitum est. Si tamen talis beneficiatus aut beneficiati rixam habuerint intra ecclesiam cathedralem cum aliis, qui non sint beneficiati, capellani aut famuli chori, si delictum admodum fuerit grave et atrox, ut puniri mereatur maioribus quam supra dictis poenis, et illae non sufficiant secundum magnam atrocitatem sui delicti, talis delinquens castigetur, puniatur et corripiatur a dicto episcopo ac decano et capitulo insimul, iuxta eius delictum. Si vero talis beneficiatus tale delictum extra dictam ecclesiam commiserit, illudque sit tale ut carcerari mereatur, quod dictus episcopus illum mandare apprehendi possit, illumque teneat carceratum honeste in eius palatio sive in domo honesta in civitate Abulensi, et illum non possit ducere captum ad Bonillam nec aliam partem extra ipsam, et quod intra tres dies, incluso die quo eum apprehenderit, teneatur eum ducere et presentare in capitulo praedictis decano et capitulo; et ab omnibus constituatur, si dignitas fuerit, in domo alterius dignitatis, si vero canonicus, in domo alterius portionarii. Et quod episcopus, decanus et capitulum praedicti, per se vel eorum commissarios, faciant inquisitionem talis delicti, audientes delinquentem super eius innocentia usque ad conclusionem litis, et donec sententia contra eum et beneficiatum culpabilem feratur per dictum episcopum

Quod si negligens in hoc fuerit capitulum episcopus contra reum procedat una cum capitulo.

Et hoc etiam modo procedatur in graviore delictis, si is qui fuerit iniuria affectus, non sit de gremio capituli.

In causa tamen delicti extra ecclesiam perpetrati reum episcopus cum capitulo iudicet iuxta qualitatem rei.

Absente episcopo, praedicta a provisoro exequantur.

Si visitandum sit capitulum, visitatio fiat per episcopum et duos beneficiatos, poena tamen reis ab episcopo et capitulo iniungatur.

Huiusmodi statuta quamplurimis controversiis inter episcopum, decanum et capitulum occasione dederunt.

Sixtus, omnibus causis ad se advocatis, impositoque partibus perpetuo silentio.

ac decanum et capitulum, et quod alteri sine aliis illam non possint ferre. Quod si episcopus abfuerit a civitate, in eius locum eius provisor assistat in praemissis, et quod adimpleatur sententia ferenda contra eum ab ipsis episcopo, decano et capitulo, illaque exequatur. Quodque hic ordo servetur quando episcopus visitare voluerit decanum et capitulum, et dictum capitulum cum eodem episcopo deputet duos beneficiatos ad faciendam dictam visitationem; tamen quod punitio et poena iniungatur ab omnibus, prout dictum est, ac in concordia et statuto praedictis plenius continetur.

§ 2. Cum autem, sicut etiam accepimus, super concordia et statuto praedictis illorumque confirmationibus supradictis et observatione diversae lites et controversiae inter venerabilem fratrem Petrum episcopum Abulensem et forsitan eius praedecessores, ipsius ecclesiae praesules, necnon modernum et pro tempore existentem decanum et capitulum praedictos, tam in Romana Curia quam extra eam, coram diversis iudicibus, etiam causarum Palatii Apostolici auditoribus, ortae fuerint, et adhuc vigeant et pendeant indecisae:

§ 3. Nos, attendentes concordiam et statutum huiusmodi episcopalem iurisdictionem, quoad capitulares personas dictae ecclesiae, adeo coarctare, et quibusdam quasi cancellis circumscribere, ut facilis cuique etiam atrocissimi cuiusvis criminis reo ad illam illudendam et suorum scelerum impunitatem consequendam via aperiatur, et quam plurima alia inconvenientia, in dignitatis episcopalis ludibrium illiusque ordinariae iurisdictionis diminutionem, subsequantur, debitaque reformationis a concilio Tridentino iniunctae ministerium impediatur, ac propterea volentes abusibus et incommodis huiusmodi occurrere, necnon praesulem

et decanum ac capitulum huiusmodi ab ulterioribus litium anfractibus et dispendiis extricare, eorumque paci et tranquillitati consulere, et alias in praemissis officii nostri partes salubriter interponere, earumdem litium et causarum status et merita, ac nomina et cognomina iudicum et colligantium, ac eorum et quorumcumque aliorum praetensiones, titulos et iura, necnon processuum desuper formatorum et sententiarum forsitan latorum ac inde secutorum quorumcumque tenores praesentibus pro sufficienter expressis habentes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certa scientia nostra et de apostolica potestatis plenitudine, praevia causae et causarum huiusmodi cognitione, et habita supra praemissis et aliis infrascriptis cum S. R. E. cardinalibus, super consultatione et negotiis praelatorum deputatis, matura deliberatione, coram quibus etiam negotium, partibus hinc inde voce et scripto auditis, plene discussum fuit, causam et causas universas praedictas, cum omnibus et singulis illarum dependentibus, emergentibus, annexis et connexis, coram quibuscumque iudicibus, ordinariis et delegatis, etiam auditoribus praedictis, ac etiam Sedis Apostolicae in regnis Hispaniarum nuncio, in dicta curia vel extra eam et ubilibet pendentes, in quibuscumque statu, terminis et instantiis reperiuntur, ad nos harum serie advocamus, ac penitus et omnino extinguimus; necnon super omnibus et singulis praemissis, tam moderno et pro tempore existenti episcopo, quam decano et capitulo ac capitularibus et aliis personis praedictis ceterisque interesse quomolibet habentibus vel praetendentibus perpetuum silentium imponimus; ac auditoribus et aliis iudicibus in virtute sanctae obedientiae districte praecipiendo mandamus et interdiciamus ne de meritis cau-

sae et causarum huiusmodi cognoscere, seu in illa vel illis ad ultiores actus procedere, minusque partes colligantes huiusmodi, seu pro eis agentes, ad litium et causarum praedictarum prosecutionem admittere aut desuper quemquam audire praesumant.

§ 4. Insuper decretis concilii praedicti inhaerendo, eundem Petrum episcopum eiusque successores dictae ecclesiae praesules seu administratores pro tempore existentes, ex nunc deinceps, perpetuis futuris temporibus, omnes et singulos obtinentes dignitates, necnon canonicos, integrosque et dimidios portionarios ac capellanos beneficiatos, cantores, sacristas, ministros et personas dictae ecclesiae, iuxta et secundum formam ac dispositionem eiusdem concilii Tridentini in capitulo IV, incipiente *Capitula Cathedralium*, sess. VI, et in capit. VI incipiente *Statuit Sancta Synodus* sess. XXV, visitare, corrigere et punire libere et licite posse; nec praetextu huiusmodi vel aliorum quorumcumque dictae ecclesiae statutorum seu privilegiorum, exemptionum, indulgentiarum et litterarum apostolicarum eidem ecclesiae illiusque capitularibus et aliis personis per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, dictamque Sedem seu illius legatos, etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, quomodolibet concessorum, necnon concordiarum, conventionum et transactionum desuper inter praesules ac decanum et capitulum huiusmodi initarum, ac confirmationum, et approbationum apostolicarum inde secularum, desuper impedire posse, sed illa omnia ad formam et dispositionem decretorum concilii Tridentini huiusmodi omnino reduci debere, apostolica auctoritate, tenore praesentium, statuimus, ordinamus et declaramus ac reducimus.

§ 5. Et nihilominus Petro episcopo et

eius successoribus predictis plenam, liberam ac omnimodam facultatem omnes et singulos dignitates obtinentes, canonicos, portionarios, tam integros quam dimidios, capellanos, beneficiatos, cantores, sacristas, ministros et personas dictae ecclesiae nunc et pro tempore existentes, iuxta formam decretorum concilii, in capitulis et sessionibus huiusmodi visitandi, corrigendi et puniendi, auctoritate et tenore praedictis concedimus et elargimur; ac quaecumque iuramenta per Petrum episcopum ac decanum et capitulum praedictos necnon quosvis alios in praemissis et eorum occasione sub quavis verborum forma praestita, eis et eorum singulis relaxamus, ipsosque et eorum successores a iuramentis praedictis ac promissionibus et obligationibus desuper factis minime adstringi, nec ad eorum observationem teneri, et ob non observationem huiusmodi reatum periurii aut aliquam notam sive infamiam vel poenam nullatenus incurrere volumus.

§ 6. Ac omnia et singula concordias, transactiones, conventiones, privilegia, exemptiones, litteras et indulta huiusmodi, etiam quibusvis iuramentis, promissionibus, vinculis, cautelis, obligationibus, renunciationibus et apostolicis confirmationibus, et aliis praesidiis et firmitatibus munita, etiam supra hominum memoriam, a longissimo et quocumque tempore, etiam continuo, observata, et ex quibuscumque causis, quantumvis maximis, urgentissimis et onerosis, introducta, concessa, approbata et etiam multiplicatis vicibus innovata; quae supradictis decretis concilii huiusmodi, quoad correctionem, punitionem et visitationes praedictas quomodolibet contrariantur seu adversantur, illorum omnium tenores, causas et effectus praesentibus pro expressis et insertis habentes, quibuscumque illa concepta sint formulis, necnon

Petrum episcopum a iuramento super observantia dictorum statutorum praestito absolvit: ab eoque successores episcopos reddit immunes.

Praedictaque statuta abrogat omnino et irritat.

irritantibus et aliis decretis roborata, revocamus, cassamus irritamus et abolemus, abrogamus, viribusque et effectu evacuamus, ac pro revocatis, cassis, irritis, abolutis, abrogatis, viribusque et effectu vacuis haberi, nec amplius attendi, neque cuiquam suffragari, minusque desuper in iudicio vel extra quomodolibet expediri.

§ 7. Praesentes quoque litteras nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis seu nullitatis vitio aut intentionis nostrae vel sufficientis cognitionis causae aut alio quovis defectu, et ex eo quod praedicti colligantes ac alii interesse quomodolibet habentes seu praetendentes ad praemissa vocati non fuerint, nec illis consenserint, aut ex quavis alia, quantumvis legitima et iustissima, causa, notari, impugnari, retractari, invalidari, seu etiam enormis ac enormissimae laesionis aut alio quovis praetextu et colore, ad terminos iuris reduci, seu in ius vel controversiam revocari, aut adversus illas quodcumque iuris, facti vel gratiae remedium impetrari, aut ab alio vel aliis impetrato, seu etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus concessio uti posse; neque easdem praesentes litteras sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, suspensionibus, modificationibus, limitationibus vel aliis contrariis dispositionibus, specialibus vel generalibus, etiam per viam legis, statuti perpetui, contractus, seu constitutionis per nos et successores nostros Romanos Pontifices ac Sedem praedictam vel eius legatos quocumque pro tempore faciendis, comprehendi, vel semper ab illis exceptas; et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et eum, in quo antea quomodolibet erant, statum, restitutas, repositas et plenarie, etiam sub data per pro tempore existentem episcopum praedictum quocumque eligenda, reintegra-

tas, semper validas et efficaces existere, ac suos plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, neque illis per quascumque litteras apostolicas, etiam quasvis clausulas, speciales vel generales, etiam derogatoriarum derogatorias, ac efficaciores et insolitas, necnon irritantia et quaecumque alia decreta, sub quacumque verborum forma et expressione in se continentes, ulterius derogari nec derogatum esse censi posse, nisi totus tenor illarum de verbo ad verbum, nihil penitus omissis, insertus, et huiusmodi derogationes consistorialiter, de S. R. Ecclesiae cardinalium consilio, et praevia causae cognitione et matura desuper deliberatione habita, factae, et per trinas distinctas et separatas litteras eundem tenorem continentes, tribus distinctis vicibus, cum totidem temporum intervallicis, eidem episcopo pro tempore existenti legitime intimatae et insinuatae fuerint, expressusque eorum accesserit assensus; et aliter factae derogationes minime suffragentur.

§ 8. Sicque et non aliter in praemissis omnibus et singulis per quoscumque iudices, ordinarios vel delegatos, etiam praedictos auditores, nuncios et cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique et in quavis causa et instantia iudicari et diffiniri debere; necnon quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum et inane decernimus.

§ 9. Quocirca dilectis filiis nostro et Sedis Apostolicae pro tempore apud regem catholicum existenti nuncio, ac venerabilibus fratribus Salamantino ac Segobiensi episcopis, et eorum officialibus, motu, scientia et potestatis plenitudine paribus, mandamus quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum, per se vel alium

Visitationem capituli ad episcopum iuxta statuta concilii Tridentini spectare decernit.

Non obstantibus praefatis statutis aut quibuscumque privilegiis.

Clausulae pro perpetua praesentis constitutionis firmitate.

Adempta quibuscumque iudicibus secus iudicandi facultate.

Eiusdem constitutionis executorum designat.

seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte Petri episcopi et eius successorum praedictorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra praesentes litteras et in eis contenta huiusmodi ab omnibus ad quos spectat et pro tempore spectabit, inviolabiliter observari; ac Petrum episcopum eiusque successores praedictos illis pacifice frui et gaudere, non permittentes ipsos vel eorum quempiam per decanum, et capitulum, ac capitulares et ceteras personas huiusmodi vel alios quoscumque desuper quomodolibet molestari, perturbari vel inquietari; contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo; necnon legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Obstantia tolli.

§ 10. Non obstantibus praemissis et recolendae memoriae Bonifacii Papae VIII, similiter praedecessoris nostri, de una, ac in concilio generali edita de duabus diaetis, dummodo ultra tres diaetas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur; necnon, quatenus opus sit, nostra de non tollendo iure quaesito, aliisque apostolicis, ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus; necnon praedictis et aliis ipsius ecclesiae, etiam iuramento, confirmatione apostolica, etiam ex certa scientia et cum causae cognitione vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, consuetudinibus, concordis, transactionibus et conventionibus, etiam ab immemorabili

tempore observatis, ac poenis in illis contra non parentes apposis; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eidem ecclesiae Abulensi, illiusque praesuli, capitulo et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis per praedictos et quoscumque alios Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos dictamque Sedem, etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, seu etiam ad imperatoris, regum, reginarum, ducum et aliorum principum instantiam, seu eorum contemplatione, intuitu, in genere vel in specie aut alias quomodolibet, etiam iteratis vicibus, concessis, approbatis et innovatis, ac concedendis, approbandis et innovandis. Quibus omnibus, etiam si, pro illorum sufficienti derogatione, alias de illis et eorum totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quavis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omissis, et forma in illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si decano et capitulo ac capitularibus ceterisque personis praedictis vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae apud Sanctum Marcum

sub annulo Piscatoris, die decimatertia iulii MDLXXXVII, pontificatus nostri anno tertio.

Dat. die 13 iul. 1587, pontif. anno III.

XXIII.

Erectio officiorum vacabilium procuratoris advocati fiscalis, necnon commissarii generalis fraudum pro provincia Marchiae¹.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

Ad regimen universalis Ecclesiae divina dispositione assumpti, curis animi assiduis et continua meditatione pulsamur, ut, iustitia mediante, ira et malorum hominum impetus reprimantur; et boni, de custodia nostra confidentes, in iuribus suis, adversus eos, protegantur et ubique conserventur.

Advocati, procuratoris et commissarii officia erigit.

§ 1. Nos igitur, pro nostri pastoralis officii debito, quantum cum Deo possumus, praemissis, ut ubivis debitum sortiantur effectum, non solum verba, sed operarias manus adhibere volentes; motu proprio et ex certa nostra scientia, ac de apostolica potestatis plenitudine, officium procuratoris et advocati fiscalis, necnon commissariatum generalem fraudum in tota provincia Marchiae, illiusque civitatibus, terris, locis et iurisdictionibus quibuscumque, vacabile ad vitam infrascriptorum, et cuiuslibet eorum concedendum et conferendum, ita quod obtinentes illud et illa, per se ipsos et quemlibet eorum vel alium seu alios eius substitutos, ad eorum et cuiuslibet eorum beneplacitum amovibiles, toties, quoties sibi videbitur, exercere valeant et valeat, apostolica auctoritate, perpetuo erigimus et instituimus, separantes et dismembrantes dicta officia fiscalatus et commissaria-

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

tus ab officio gubernatorum et potestatum ac aliorum iudicum dictorum locorum.

§ 2. Illisque sic erectis et institutis, pro eorum dote, omnia et singula emolumenta, vigesimas, responiones et regalias ex exercitio dictorum officiorum provenientes, ac prout aliis fiscalibus et commissariis apostolicis in dicta provincia solvi solitum fuit, eadem auctoritate applicamus et appropriamus.

§ 3. Eorundemque officiorum, ad instar aliorum Romanae Curiae officiorum similium venalium ac vacabilium, collationem, provisionem et dispositionem, illorum vacatione per obitum infrascriptorum omnium et cuiuslibet eorum et non alias, vel resignationem obtinentium, occurrente, nobis et successoribus nostris reservamus.

§ 4. Necnon erectionem, institutionem, appropriationem, applicationem et dismembrationem, praesentesque litteras semper et perpetuo validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere debere.

§ 5. Ut autem officia praedicta alicui idoneo conferantur, et de fidelitate, probitate et rerum gerendarum experientia dilectorum filiorum Maximiani Nerocti de Monte Novo dicti Piceni, et Marciani similiter Nerocti eiusdem fratris consobrini, utrinque coniuncti, I. U. doctorum, plurimum in Domino confidentes, dicta officia in dicta provincia eiusque locis, iurisdictionibus et annexis dictae provinciae, cum omnibus et singulis honoribus, oneribus, iuribus, emolumentis, vigesimis, resignationibus, salariis, regaliis et aliis quibuscumque iuxta, stilum aliorum nostrorum procuratorum et advocatorum fiscalium ac commissariorum apostolicorum, eisdem Marciano et Maximiano et cuilibet eorum, quoad vixerint,

Emolumenta eis assignat.

Huiusmodi officiorum collationem Romanis Pontificibus reservat.

Praesentesque litteras perpetuo praescribit observari.

Collatio dictorum officiorum DD. de Nerectis

et quilibet eorum vixerit, per se ipsos, ipsum, vel alium seu alios eorum, seu eius substitutos, etiam dictorum locorum incolas, ut supra, exercendi, tenendi, regendi et gubernandi, reservata dispositione dicti officii, et eius fructuum quoad resignationem, distributionem, substitutionem et afflictationes faciendas, pretio et responsione conveniendis, et fructuum ac pretii perceptiones, Ioanni Iacobo Nerocto, similiter iuris utriusque doctori, eorum fratri maiori natu, casu quo aliqua discordia oriretur inter ipsos, dicta auctoritate concedimus et assignamus; ipsosque Marcianum et Maximianum in tota dicta provincia et illius iurisdictione, et quemlibet ipsorum, in solidum advocatum, procuratorem nostrum fiscalem et commissarium apostolicum perpetuum, ut supra, cum facultatibus, concessionibus et indultis solitis ac aliis supradictis facimus et deputamus, cum hac tamen conditione adiecta, quod ipsi Marcianus et Maximianus seu Ioannes Iacobus, vel alius eorum nomine, in nostram et Apostolicam Sedis subventionem,olvere teneantur in manibus dilecti filii Ioannis Augustini Pinelli, generalis nostri depositarii, summam pecuniarum scutorum trium millium monetarum, de iulii decem pro quolibet scuto, relevando eos ab onere probandi dictas pecuniarum summas esse conversas in subventionem, utilitatem et necessitatem nostram et Sedis Apostolicam. Declarando dictam summam fore et esse iustum pretium dictorum officiorum, quae concedimus in vim contractus initi nobiscum in retractabilis; et si plus valerent vel valere possent, etiam in magna et quacumque quantitate, etiam ultra dimidiam et ulteriorem summam, in magna, maiori et maxima quantitate, omne id et totum illud plus eisdem nostris certa scientia, motu proprio et pote-

statis apostolicae plenitudine, remittimus et condonamus eisdem irrevocabiliter.

§ 6. Mandantes omnibus et singulis dictae provinciae illiusque civitatum et locorum gubernatoribus, potestatibus, iudicibus, thesaurariis, depositariis et officialibus, prioribus, hominibus, universitatibus et aliis quibuscumque, ad quos spectat et pro tempore spectabit, quatenus dictos Marcianum et Maximianum, et quemlibet eorum in solidum, et cuiuslibet eorum substitutos, officiales et ministros ac cancellarios ad dicta officia illorumque libera exercitia admittant et recipiant, verèque tractent et recognoscant, illisque et cuilibet eorum de solitis iuribus, emolumentis, regaliis et aliis supradictis respondeant et responderi faciant.

§ 7. Volumus quoque ut dicti Marcianus et Maximianus habeant, et quilibet eorum habeat, praerogativas, precedentias, praeminentias, gradus et quaecumque alia, quos, quas et quae soliti sunt habere commissarii generales a nobis et Sede Apostolica transmissi, et eis debentur; et quod praedicti et quilibet de cuiuslibet eorum familia substituti, notarii, officiales et ministri, die noctuque possint quaecumque arma alias prohibita deferre, nullis, praeterquam archibusettis brevioris mensurae duarum palmarum, exceptis.

§ 8. Declarantes dicta officia fore et esse nobilia, et dignitates, et non tantum praedictos esse delegatos, sed etiam iudices et commissarios ordinarios, durante vita dictorum et cuiuslibet eorum; et casu quo unus eorum tantum supersit, ille solus habeat et exerceat dicta officia cum supradictis auctoritatibus et emolumentis ac aliis suprascriptis in omnibus et per omnia.

§ 9. Non obstante regula nostra de iure quaesito non tollendo, et de gratiis et

Eos in veros procuratorem, advocatum et commissarium admitti iubet.

Solita privilegia eis concedit.

Uno decedente, alius dicta officia exercet.

Derogat contrariis.

indultis Camerae Apostolicae praerogativa quomodolibet concernentibus, registrandis; necnon locorum praedictorum, etiam iuramento, confirmationibus apostolicis vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, constitutionibus dictae provinciae et consuetudinibus; privilegiis, indultis, praescriptionibus et litteris apostolicis, etiam illis illorumque incolis ac aliis personis sub quibuscumque tenoribus et formis, etiam motu proprio ac alias in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis, stilo Palatii, regulis Cancellariae, constitutionibus apostolicis, editis et edendis. Quibus omnibus et singulis, etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis, expressa et expressissima mentio habenda foret, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus; ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die xv augusti MDLXXXVII, pontificatus nostri anno tertio.

Dat. die 15 aug. 1587, pontif. anno III.

XXIV.

Ministro et commissario generalibus Ordinis fratrum Minorum Sancti Francisci de Observantia, instituendi confraternitates Chordigerorum in omnibus conventibus, et communicandi indulgentias archiconfraternitati Assisii erectae concessas, facultas communicatur.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Divinae caritatis altitudo eminentissima, et summi amoris seraphici inexhausta bonitas, qua ab aeterno et ante mundi constitutionem in caritate perpetua di-

lexit nos, ac ut nos sibi obstringeret in funiculis Adae, id est naturae gratiae et gloriae, ad se trahere voluit, videns prothoplasti culpa peccatorum funibus circumplexos et ad se clamantes: *Propitius esto sorti et funiculo haereditatis tuae*: non modo nos vinetos suos non despexit, sed in fortitudine educendos de mendicitate et ferro diudicans, in funiculis secundi Adae (inquit) traham eos; et ut insolubilius nosmet sibi vinceret tenaciusque obstringeret, filium suum Redemptorem nostrum (Cuius divina disponente gratia, meritis licet imparibus, in sacrosancta Ecclesia vices gerimus) filium Adae factum, quasi funiculum, divinitate, anima et carne contextum, ac de coelis ad terras protensum, iustitiae cingulo in omni vita sua ad lumbos praecinctum, suamet solius interius caritate vinetum, licet funibus impiorum pro sua voluntate ligatum, usque ad mortem crucis tradidit et traxit, ut sic nobis victis et in peccatorum funibus vinctis fieret sapientia, iustitia, sanctificatio et redemptio. Licet autem tantae caritatis ardor inextinguibilis esse debuisset, refriguit tamen: unde, frigescente mundo, et in funiculis Evae (quae sunt concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum et superbia vitae) denuo constricto, ad denuo inflammanda corda nostra, Pater misericordiarum et luminum, famulum suum beatum Franciscum misit, et in tam larga benedictione dulcedinis praevenit, ut non modo virtutum praerogativis et meritis celebrem fecerit, sed et in carne ipsius sacra Christi stigmata renovaverit, et mira crucis misteria, ligamina et paupertatem multiformiter in eo ad vivum demonstraverit, adeo ut verè Christus Francisco inferre possit: *Semitam meam et funiculum meum investigasti, et omnes vias meas praevidisti*. Unde et factum est, ut meritis dicti Beati Francisci sacrosancta mater Ecclesia, foetu novae prolis amplificata,

Summam trium millium scutorum ab eis persolvi statuit.

Exordium.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

ac multorum sanctorum eius instituti meritis, virtutibus, exemplis et miraculis aucta, necnon quamplurimis episcopis, archiepiscopis, patriarchis, cardinalibus, regibus et summis pontificibus decorata, non possit ad eius devotionis et imitationis sectanda vestigia non esse propensa.

§ 1. Nos pariter, qui a teneris annis singularem erga eundem beatum Franciscum (gloria nostra) semper gessimus devotionis affectum, et in dies semper accrevit et mire accrescat, et cuius cinguli et amictus instituti et Ordinis, pro Dei gratia et nostra voluntate, pro posse imitatores, alumni et servi fuimus ac fuisse gloriamur; considerantes populorum devotionem et propensionem erga tantum virum, et quo devotionis affectu aemuletur, et passim anhelet plebs omnis gestamen saltem funiculi eius, et quasi non contenta quod tot tantique utriusque sexus christifideles ad instituta trium Ordinum ipsius, ob devotionem ad tantum patrem, relicto mundo, transierint, totam velit se in S. Francisci imitatione, devotione et amore immergere; idcirco, cum pro aliquali responsione amoris nostri erga tantum patrem, nuper ad amplio-rem decorem insignis et celebris ecclesiae domus eiusdem S. Francisci Assisiensis, Ordinis fratrum Minorum conventualium nuncupatorum, in qua quidem ecclesia, sub illius altari maiori, corpus eiusdem sancti Francisci requiescit, ac divini cultus et piorum operum augmentum, ipsiusque S. Francisci honorem et venerationem, ac animarum christifidelium salutem, unam archiconfraternitatem utriusque sexus christifidelium, qui chordam per fratres dicti Ordinis gestari solitam, ex illorum devotione a superioribus eiusdem Ordinis cinctam et susceptam, deferent, et illa cingantur sub eiusdem sancti Francisci invocatione, in ipsa eccle-

sia et ad dictum altare motu proprio erexerimus et instituerimus; ac, ut confratres Chordigeri dictae confraternitatis ad pia opera exercenda promptiores redderentur, ac ad ecclesiam et altare huiusmodi devotionis causa confluerent, eisdem utriusque sexus christifidelibus vere poenitentibus et confessis, dictam chordam, quae prius a superioribus dicti Ordinis benedici debeat, ad reverentiam et memoriam eiusdem S. Francisci gerentibus, sacraque communione refectis, archiconfraternitatem ipsam ingredientibus, prima die illorum ingressus, ac in mortis articulo ipsorum, nomen Iesu ore vel corde invocantibus, ac etiam vere poenitentibus et confessis, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem per alias nostras litteras concesserimus. Necnon dilecto filio Clementi Bontadosio, moderno et pro tempore existenti dicti Ordinis ministro generali, ut quascumque confraternitates utriusque sexus christifidelium Chordigerorum huiusmodi in quibuscumque ecclesiis domorum Ordinum fratrum, tam Minorum Conventualium quam de Observantia et Capuccinorum nuncupatorum, ubicumque et in quibuscumque mundi partibus erigere et instituere, illasque, postquam erectae fuerint, praefatae archiconfraternitati cum omnibus et singulis indulgentiis et peccatorum remissionibus ac relaxationibus aggregare, ipsasque indulgentias confratribus illarum communicare et concedere valeret, plenam et omnimodam facultatem et auctoritatem concesserimus; easdemque confraternitates erigendas ex tunc, prout ex ea die et e contra dictae archiconfraternitati aggregaverimus, et indulgentias huiusmodi confratribus illarum communicaverimus; ac litteras praedictas nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis vitio vel intentionis nostrae seu quo-

Confratribus nonnullas concesserat indulgentias.

Data ministro generali Ordinis Conventualium facultate alias huius generis confraternitates erigendi ipsisque praedictas indulgentias communicandi.

piam alio defectu notari, impugnari, retractari aut revocari nullatenus posse, sed semper validas et efficaces futuras, suosque effectus plenarios sortiri debere decreverimus, et alias, prout in dictis litteris plenius continetur.

§ 2. Ne autem de praemissorum validitate ullo unquam tempore dubitari contingat, nostram denuo in praemissis auctoritatem interponere, ipsiusque archiconfraternitatis auctoritatem extendere, ac pium dictorum confratrum Chordigerorum propositum amplius promovere, eosque spiritualibus muneribus, indulgentiis videlicet et peccatorum remissionibus, prosequi cupientes, supplicationibus dicti Clementis hac in parte inclinati, institutionem huiusmodi, apostolica auctoritate praefata tenore praesentium, perpetuo approbaverimus et confirmaverimus, sup- plentes omnes et singulos tam iurisquam facti defectus, si qui intervenerint in eisdem, ipsam archiconfraternitatem in caput omnium confraternitatum Chordigerorum huiusmodi ubilibet institutarum et instituendarum etiam perpetuo, auctoritate et tenore praemissis, erexerimus et instituerimus, omnesque et singulas indulgentias et peccatorum remissiones et relaxationes Religioni et Ordini fratrum Minorum huiusmodi per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos concessas, quoad eas dumtaxat, quae hactenus non sunt revocatae, nec sub ullis revocationibus comprehensae, eisdem auctoritate et tenore, similiter perpetuo approbaverimus et confirmaverimus, ac illis perpetuae et inviolabilis firmitatis robur adiecerimus, illasque archiconfraternitati et confratribus Chordigerorum huiusmodi, sub eisdem modo et forma, quibus illae Religioni et fratribus praefatis concessae fuerunt, dummodo (ut praefertur) non fuerint revocatae, etiam perpetuo concesserimus, communi-

Enunciatis his omnibus, quae gesta sunt, recensitisque privilegiis hactenus concessis,

caverimus et elargiti fuerimus; necnon de omnipotentis Dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, utriusque sexus confratribus Chordigerorum huiusmodi, praeter indulgentias Religioni praefatae concessas, in mortis articulo, necnon quoties processionibus archiconfraternitatis Chordigerorum huiusmodi singulis mensibus fieri solitis interfuerint, eisdem quidem confratribus plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem perpetuo concesserimus; aliis vero non confratribus, qui processionibus huiusmodi interfuerint, centum annos de iniunctis eis vel alias quomodolibet debitis poenitentibus misericorditer in Domino relaxaverimus; ac praefatis confratribus, qui aliis dictae archiconfraternitatis processionibus, aut dum Beatae Mariae vel quodvis aliud divinum officium per ipsos confratres Chordigeros recitabitur, interfuerint, ac quoties Sanctissimum Christi Corpus, dum infirmis defertur, vel defunctum ad sepulturam associaverint, aut alicui miserabili personae subvenerint, vel pacem inter inimicos composuerint, seu aliquod horum fecerint, toties centum dies de iniunctis eis aut alias quomodolibet debitis poenitentibus etiam misericorditer in Domino relaxaverimus, eisdemque confratribus Chordigeris, ut indulgentias et peccatorum remissiones praefatas per modum suffragii pro fidelibus, qui in gratia Dei decesserint, consequi et impertiri valeant concesserimus.

Ut facilius his specialibus gratiis omnes christifideles in diversis orbis terrae partibus existentes gaudere possint, et dum copiosis eleemosynarum largitionibus fratres Minores de Observantia maximo devotionis affectu quotidie alunt, ab eisdem spiritualia beneficia in signum gratitudinis recipere valeant; supplicationibus dilecti filii Francisci a Tholosa, ministri

Ministro generali et commissario generali Ordinis Minorum de Observantia facultatem concedit huiusmodi confraternitates erigendi.

generalis fratrum Minorum de Observantia, hac in parte inclinati, eidem Francisco a Tholosa, atque etiam Thomae de Massa, commissario generali pro familia Cismontana, necnon pro tempore existentibus generali et commissario generali eorumdem fratrum Minorum de Observantia, concedimus facultatem et auctoritatem, ministro generali: in toto Ordine fratrum minorum de Observantia; Commissario autem generali, in illa familia cuius fuerit, ubi non sunt eiusdem Ordinis fratrum Minorum Conventualium confraternitates iam erectae, vel eorumdem Minorum Conventualium monasteria, instituendi confraternitates Chordigerorum in omnibus et singulis conventibus fratrum suorum, et concedendi et communicandi omnes et singulas indulgentias, peccatorum remissiones et relaxationes, ac tandem omnes favores et gratias, quae praedictae archiconfraternitati concessae sunt et in futurum concedentur.

Chordam benedicere possunt guardiani ac praesidentes conventuum.

§ 3. Volumusque ut chordam Ordinis Sancti Francisci, quam confratres utriusque sexus gestare debent, superiores fratrum Minorum de Observantia benedicant, intelligendo per superiores etiam guardianos atque praesidentes.

Quibuscumque non obstantibus.

§ 4. Non obstantibus praemissis ac nostra de indulgentiis ad instar non concedendis, et quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Praesentibus perpetuis futuris temporibus valituris.

Fides transumptis danda.

§ 5. Volumus autem quod praesentium transumptis, manu alicuius notarii subscriptis, et sigillo pro tempore existentis ministri vel commissarii generalis Ordinis fratrum Minorum de Observantia huiusmodi vel cuiusvis personae in dignitate ecclesiastica constitutae aut canonici alicuius cathedralis ecclesiae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur ubique lo-

corum et gentium, in iudicio et extra, quae ipsis originalibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die XXIX augusti MDLXXXVII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 29 aug. 1587, pontif. anno III.

XXV.

Confirmatio dismembrationis oppidi de Teruel ab archiepiscopatu Caesaraugustanensi, illius erectionis in civitatem et dioecesim, necnon statutorum nonnullorum, quae Nuncius Apostolicus ediderat, quibus novae adduntur declarationes 1.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam,

In supereminenti apostolicae dignitatis specula, meritis licet imparibus, divina disponente clementia, sublimati, ad ea per quae ecclesiarum quarumlibet, et praesertim cathedralium insignium, ac personarum in illis degentium, profectui, ac divini cultus augmento et decori consulitur, operosis studiis et remediis intendimus, ac alias desuper disponimus, prout, locorum et rerum ac temporum circumstantiis debite pensatis, id in Domino conspicimus salubriter expedire.

Sollicitudo Pontificis iura ecclesiarum tuendi.

§ 1. Sane pro parte carissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici nobis nuper exhibita petito continebat quod, cum alia felicitis recordationis Gregorius Papa XIII, praedecessor noster eiusdem Philippi regis supplicationibus inclinatus, et ex causis tunc expressis, ab ecclesia et dioecesi Caesaraugustana, illius tunc sede archiepiscopali vacante, de Teruel aliaque oppida et loca in districtu Caesaraugustano consistentia et alia tunc latius expressa, ad mensam

Gregorius XIII ecclesiam episcopalem Terulensem erecit, constituta eidem dote et dioecesi.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium

archiepiscopalem et fabricam ecclesiae Caesaraugustanae spectantia, apostolica auctoritate perpetuo separaverat, ac oppidum de Teruel praedictum, in quo quaedam collegiata et saecularis, et in ea dignitates canonicatus erant, in civitatem Terulensem nuncupandam, necnon dictam collegiatam in cathedralem ecclesiam pro episcopo Terulensi, cum episcopali et capitulari mensis, sigillo aliisque insignibus cathedralibus, etiam perpetuo crexerat; necnon eidem ecclesiae Terulensi, pro civitate, dicta de Teruel; et alia oppida atque loca eorumque districtus, pro dioecesi; ac ecclesias, pro clero, et saeculares personas pro populo; ac civitatem, dioecesim, clerum ac populum Terulense huiusmodi pro tempore existentes, quoad ordinariam, episcopalem iurisdictionem et superioritatem episcopo Terulensi subiiciendo, ipsam ecclesiam Teruel dictae ecclesiae Caesaraugustanae pro eius suffraganea concesserat. Insuper mensae episcopali Terulensi, pro eius dote, supra dicta et alia tunc latius expressa, a mensa archiepiscopali Caesaraugustana, fabricae vero ecclesiae Terulensis, omnia a fabrica dictae ecclesiae Caesaraugustanae separata, applicaverat. Necnon ius patronatus et praesentandi in perpetuum personas idoneas ad dictam ecclesiam Terulensem, quoties eam quomodolibet, etiam apud Sedem, vacare contigerit, sibi et successoribus suis Romanis Pontificibus praedicto Philippo et pro tempore existenti regi Aragonum reservaverat. Praeterea archidiaconatum de Teruel, cuius M. M. D. C., quorum maior pars in dicto districtu percipiebatur, necnon archipresbyteratum etiam de Teruel, in ecclesia Caesaraugustana, qui inibi dignitatis non tamen maioris, seu quoad archipresbyteratum officium vel administratio erant; M. D. ducatorum auri de Camera, fructus, redditus et proventus, secundum com-

Ius praesentandi ad dictam ecclesiam Hispaniarum regi attribuerat.

Archidiaconatum quoque et archipresbyteratum ibidem instituerat.

munem extimationem, valorem annuum non excedebant, ex tunc si vacabant, sin minus, cum primum vacarent, suppresserat et extinxerat, ac in dicta ecclesia Terulensi, etiam ex tunc, unum archidiaconatum et unum archipresbyteratum in dignitates dictae ecclesiae Terulensis perpetuo crexerat, et cuilibet illorum, pro eorum dote, quingentos ducatos annuos ex fructibus archidiaconatus, qui in districtu Teruel percipiebantur dumtaxat, et archipresbyteratus suppressorum huiusmodi dividendos, applicaverat et appropriaverat; reliquos vero fructus, redditus et proventus ac bona dicti archidiaconatus suppressi, qui extra dictum districtum erant seu percipiebantur, fabricae dictae ecclesiae Caesaraugustanae applicaverat, volens quod ex tunc fabrica dictae ecclesiae Caesaraugustanae teneretur ad omnia onera dicti archidiaconatus, si ille ad aliqua in ecclesia, civitate et dioecesi Caesaraugustana antea tenebatur, congrue sustinenda. Praeterea a canonicis et praebendis dictae ecclesiae Terulensis omnia et singula fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta ac distributiones quotidianas ex tunc, si ipsi canonicatus et praebendae vacarent; sin minus, cum primum vacassent, dismembraverat, ac illos eidem massae applicaverat. Ac insuper, ultra canonicatus et praebendas, qui tunc erant ipsius ecclesiae Terulensis, decem alios canonicatus et totidem praebendas in eadem ecclesia Terulense, quarum praebendarum una magistro in theologia, alia poenitentiario, iuxta decreta concilii Tridentini, quatenus nondum magistro et poenitentiario praedictis propriae inibi assignatae essent praebendae, perpetuo assignari deberent, etiam perpetuo crexerat et instituerat; volens quod ex tunc archidiaconatus et archipresbyteratus ac decem canonicatus ac praebendae tunc erecti,

Canonicatus insuper et praebendae erecit.